

Kag Ma-adong Balità nak Gingsuyat ni

MARCOS

KAG MGA PA-UNÁNG BISAYA TUNGÓR SA MA-ADONG BALITÀ NAK GINGSUYAT NI MARCOS

Kalíng libró ay Ma-adong Balità o Ebanghelyo nak gingsuyat ni Markos, nak ingtatawag ra nak Juán Markos. Inggwát ap-át nak Ebanghelyo nak nasuyat tungór sa mga tudlò ni Hesús ag sa ida kabuhì: Mateo, Markos, Lukas, ag Juán.

Si Juán Markos ay paka-isá ni Bérnabe, nak usá sa mga importanting manugbulig it kató ni Pablo sa pagpalapnag it Ma-adong Balità. Si Juán Markos ay nagíng ka-ibahan ni Pedro ag ni Pablo sa magka-ibáng panahón sa ida kabuhì. (Binuhatan 12:12,25 15:37,39; Colosas 4:10; 2 Timoteo 4:11; Filemón 24; 1 Pedro 5:13)

Kalíng libró nak Markos ay nasuyat bag-ó yusubon it mga sundalo it Roma kag Herúsalem mga 40 tu-ig pagkatapos sa kamatayon ni Hesús. (Kalí ay ingbibilang nak 70 A.D.)

Mas tinaw-an ni Markos it balór kag mga ginghumán ni Hesús kisa sa Ida mga bisaya. Sa pagsuyat ni Markos, ida gingsilíng nak kag pag-abót ni Juán nak Manugbawtismo, ag imáw ra kag pag-abót ni Hesús, ay imáw kag katuparán sa nasuyat sa Yumang Kasuyatan.

Kag nasuyat dilí sa libró ni Markos ay nag-u-umà it tungór sa pagpanglibutan ni Hesús magtunà sa Probinsya it Galileya, papagto sa palibot nak mga lugár nak bukô mga Hudyo kag nag-i-inistár, ag papagto ray sa syudad it Herúsalem.

Pag mayagtungâ it kalíng libró, gingsilíng ni Pedro nak si Hesús kag Kristo. Rilí ay nagpa-una si Hesús it Ida pa-abuton nak kamatayon ag pagkabanhaw. Makikità ra rilí kag rakóng kahangit kang Hesús it mga Punong Parì ag ibá pang mga Punò it mga lahì it Hudyo, nak tong hulí ay nagrayá sa Ida sa kamatayon. Sa parting kalí ay makikità natò nak si Hesús ay nagta-óy it oras sa pagtudlò sa Ida mga apóstoles. Gingsuyat dilí ni Markos kag maramong natabô tungór sa pagkalansang sa krus ni Kristo ag imáw ra sa Ida pagkabanhaw, dahil imáw kalí kag parayan agór kag tawo ay maluluwás.

Kag mahabà ag malip-ot nak pagtapós sa libróng kalí [16:9-20] ay ingsisilíng it mga ma-ayo sa Bíbliya nak ibá kunó kag nagsuyat bukô mismo si Markos.

KAG SUYÓR IT MARCOS

Kag Pagtunà it Ebanghelyo 1:1-13

Kag Misyón ni Hesús sa Galileya 1:14 - 6:13

Kag Misyón ni Hesús sa Palibot it Galileya 6:14 - 8:26

Kag Pagpagto ni Hesús sa Herúsalem 8:27 - 10:52

Kag Misyón ni Hesús sa Herúsalem 11:1 - 13:37

Kag Pagti-ís it Hirap ni Hesús ag Ida Kamatayon 14:1 - 15:47

Kag Pagkabhaw ni Hesús 16:1-8 [9-20]

Kag Ma-adong Balità Nahanungór Kang Hesu-Kristo

(Mateo 3:1-12 Lukas 3:1-18 Juán 1:19-28)

1 ¹ Imáw kalí kag tunà it Ma-adong Balità^a nahanungór kang Hesu-Kristo nak Anák it Diós.

² It katóng unang panahón ay gingsuyat ni Propeta Isáias kalíng mga bisaya it Diós sa Ida Anák,

“Apa-unahon Nakò sa Imo kag Akò sugu-ón,
nak imáw kag mahanrà it Imo rayanán.”^b

³ “Sidá ay mabantalà sa mga tawo sa mga kabukiran it tuyár kalí,
‘Maghanrà kamó para sa pag-abót it Gino-o,
‘Tadlungá kag rayan para sa Idá.’ ”^c

⁴ Natupár kalíng gingsuyat ni Propeta Isáias it katóng magtunà it ida pagwali si Juán nak ingtatawag nak “Manugbawtismo”, rutó sa kabukiran. Nagwawali sidá nak kag mga tawo ay dapat maghinuysoy ag magpabawtismo agór patawaron kag inra mga kasal-anan it Diós.

⁵ Halos tanáng mga tawo nak halín sa Probinsya it Hudeya, ag imáw ra sa syudad it Herúsalem ay nagpinagto kang Juán agór magrungóg it ida pagwali. Sinrá ay nagpabawtismo kang Juán sa Subâ it Jordan pagkatapos nak sinrá ay mag-umà it inra kasal-anan.

⁶ Kag gingsusoksok yang ni Juán ay mga barò nak inghaboy nak balahibo it kamelyo. Kag Ida panghagkos ay humán sa anit it hadop, ag kag ida gingkaka-on ay yukton ag rugós.^d ⁷ Kalí kag ida wayát pu-át nak gingbabantalà, “Kag ma-abót sunór sa akò ay usáng mas gamhanan, nak miskan magyuhór agór maghubár it higót it Ida

^a1:1 o “Ebanghelyo.”

^b1:2 Malakiás 3:1.

^c1:3 Isáias 40:3.

^d1:6 2 Harì 1:8.

sandalyas ay bukò akó angay. ⁸ Gingbabawtismuhan Nakò kamó sa tubì pero Sidá kag mabawtismo sa inró sa Ispírito Santo.”^e

Kag Pagbawtismo ag Kag Pagtintár kang Hesús

(Mateo 3:13-4:11 Lukas 3:21-22 4:1-13)

⁹ Wayâ narugay ag si Hesús ay nag-abót rutó sa kabukiran halín sa banwa it Názaret sa Galileya. Pag-abót Nidá, nagpabawtismo Sidá kang Juán sa Subâ it Jordan. ¹⁰ It katóng nagtatakaséy si Hesús halín sa tubì, nakità Nidá nak bumukâ kag langit, ag pa-ubós sa ida kag Ispírito Santo nak pay usáng salumpati. ¹¹ Ag narunggan kag boses it Diós nak halín sa langit nak nagsilíng, “Ikáw kag Akò Pinalanggáng Anák ag Akó’y namumu-ót sa Imo.”^f

¹² Pagkatapos, sa nak ra-an ay gingtoytoyán si Hesús it Ispírito Santo nak magpagto pa sa unhan it katóng mabatóng kabukiran. ¹³ Ag rutó Sidá gitinér sa sakop it kwarenta nak adlaw nak gingtitintár ni Satanás. Inggwá rutó it mga ilahas nak hadop, ugaling kag mga anghél kag nagbulig sa idá.

Kag Pagtawag ni Hesús sa Ap-át nak Mangingisrâ

(Mateo 4:12-22 Lukas 4:14-15 5:1-11)

¹⁴ Pagkapriso kang Juán, lumikáw anay si Hesús papagto sa Probinsya it Galileya ag rutó Sidá giwali it Ma-adong Balità halín sa Diós. ¹⁵ Silíng Nidá sa mga tawo, “Imawéy kalí kag panahón ag kag paghari it Diós^g ay mayungotéy. Kadâ maghinuysoyéy kamó ag magpati sa Ma-adong Balità.”

¹⁶ Usáng adlaw nak nagpapanaw si Hesús sa habig it Ragat it Galileya, nakità Nidá kag ruháng mangingisrâ nak nagpapangyada. Sinrá ay sa Simón ag Andres nak ida hali. ¹⁷ Inayaba sinrá ni Hesús, “Maléy! Sunór kamó sa Akò, agór imbis nak magpangisrâ ay atudlu-án kamó Nakò kung pa-unó makarayá it mga tawo nak masunór sa Akò.”^h gitudlò sa mga tawo it tungór sa Diós. ¹⁸ Sa nak ra-an gingbada-an ninrá kag inra pagpangisrâ ag sumunór kang Hesús.

^e1:8 Kalí ay natupár sa Binuhatan 2:3-4.

^f1:11 Salmo 2:7 ag Isáias 42:1.

^g1:15 o “ginghari-án it Diós.” Sa Bibliyang Griyego, kung ka-usá pag nagsilíng nak “ginghari-án it Diós”, kag gustong bisayahon ay kag paghari it Diós sa kabuhì it mga tawo; kung ka-usá ra ay kag langit kung hari-ín kag Diós ay naghahari.

^h1:17 o “mangingisrâ it mga tawo.”

¹⁹ Nagpadayon sa Hesús sa pagpanaw, ag sa u-unhan ay inggwá ray sinrá it nakità nak ruháng kayake. Kalí ay kag maghaling sa Santiago ag Juán nak mga anák ni Zebedeo. Sinrá ay asa rayapang ka-ibahan it inra tatay nak naghaha-as it inra sayap. ²⁰ Ging-ayaba ra nak ra-an sinrá ni Hesús nak magsunór sa idá. Sumalta sinrá sa rayapang ag inra binilin kag inra tatay rutó ka-ibahan kag mga grumiti, bag-ó sumunór kang Hesús.

Kag Tawo nak Nasasaniban it Maya-ot nak Ispírito

(Lukas 4:31-37)

²¹ Pagkatapos, pumagto si Hesús ag ida mga kanunot sa banwa it Capernaúm. Pag-abót it Adlaw it Inugpahuway it mga lahi it Hudyo,ⁱ nagsuyór sa Hesús sa sinagoga^j ag rutó Sidá gitudlò sa mga tawo it tungór sa Diós.

²² Katóng mga tawo nak nakarungóg ay rakô kag katingaya sa Ida pagtudlò, dahil pay inggwá Sidá it gahóm nak halín sa Diós, bukô tuyár sa inra mga Manunudlò it Kasugu-án it Diós.^k

²³ Usá sa mga nagpapanimatì rutó kag usáng tawo nak nasasaniban it maya-ot nak ispírito, ²⁴ ag marugay-rugáy ay umidagak sidá it tuyár kalí, “Hoy Hesús nak taga Názaret! Má-uno ka? Nagpalí bagá ikáw agór sira-on kamí? Kilaya ka nakò! Ikáw kag bala-an nak halín sa Diós!”

²⁵ Ugaling, gingsawáy ni Hesús katóng maya-ot sa pagsilíng, “Hipos! Layas hinâ sa tawo!”

²⁶ Gingpakisay-kisáy anay it maya-ot katóng tawo ag nagpapakaidak bag-ó lumiwás sa idá. ²⁷ Abáng katingaya it tanáng nakakità it kalí, kadâ sinrá ay masigpangutana sa usa'g-usá nahanungór kang Hesús. Silíng ninrá, “Ni-o kalí? Bag-óng tudlò ray bagá kalí? Asing inggwá Sidá it gahóm nak patí kag maya-ot ay nasunór sa Ida?”

²⁸ Sa nak ra-an ay nabantog sa bug-ós nak Probinsya it Galileya kag balità nahanungór kang Hesús ag sa Ida ginghumán.

ⁱ1:21a Kalí sa Hebrohanon ay “Syabat.” Kalíng adlaw ay magtunà sa pagsugbò it adlaw sa Biyernes hanggáng sa pagsugbò it adlaw sa Sabadó.

^j1:21b Kalíng lugar ay puyding maging tilipunán ninrá, o simbahan, o korte, o iskwelahan.

^k1:22 o “Eskriba” nak halín sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

Kag Pagpa-ado ni Hesús sa Maramong Tawo

(Mateo 8:14-17 Lukas 4:38-41)

²⁹ Halín sa sinagoga, nagdiretso si Hesús sa bayáy na Simón ag Andres ka-ibahan sa Santiago ag Juán. ³⁰ Rutó sa bayáy, kag panugangan nak kabade ni Simón ay gingsasagnat ag sidá ay naghihigrà. Pag-abót rutó ni Hesús, ging-uma-an nak ra-an Sidá nak masakít katóng maguyang. ³¹ Gingsu-uran sidá ni Hesús ag hinuytan sa damót bag-ó binangon. Ag sa nak ra-an ay nawagit kag ida sagnát ag tumahawéy sa inrá.

³² Pagkagab-í, gingpangrayá kang Hesús kag mga masakít ag kag mga nasasaniban it maya-ot nak ispírito agór apa-aduhon Nidá. ³³ Kadâ, halos tanáng tawo sa banwa ay nagtinipon sa atubangan it bayáy ni Simón. ³⁴ Kag tanán nak inggwá't abér ni-ong klasing sakít ay gingpa-ado ni Hesús. Gingpalayas ra Nidá kag maramong maya-ot, pero wayâ Nidá sinrá gipabisayaha, dahil ayam ninrá kung sin-o si Hesús.

Kag Pagpanudlò ni Hesús sa Probinsya it Galileya

(Lukas 4:42-44)

³⁵ Maruyóm-ruyóm pa it kag sumunór nak adlaw, bumangonéy si Hesús ag pumagto sa usáng lugár nak wayá't tawo, kung hari-ín ay rutó Sidá gipangamuyò.

³⁶ Pagkamalay na Simón nak nagpanaw si Hesús ay inra Sidá sinunson.

³⁷ Ag it kag Sidá ay makità ninrá, nagsilíng sinrá, “Inghahanap Ka namong tanán!”

³⁸ Pero nagsabát si Hesús, “Badyáng! Kinahangyán pa ngani natò nak magpagto sa masunór nak mga banwa nak mayungot dilí, agór mawali ra Akó rutó. Imáw kinâ kag rasón asing nagpa-álí Akó sa kalibutan.”

³⁹ Kadâ, ginglibot ninrá kag bug-ós nak Probinsya it Galileya ag nagpangwalihan si Hesús sa mga sinagoga, ag nagpalayas it mga maya-ot nak ispírito nak nagsanib sa mga tawo.

Kag Pagpa-ado ni Hesús sa Usáng Tawo nak di Kitong

(Mateo 8:1-4 Lukas 5:12-16)

⁴⁰ Usáng adlaw, inggwá't tawo nak kitungon nak habang nagpapayungot kang Hesús ay nagpapakitlu-oy nak mapabuyóng it

kalíng ida sakít. Yumuhór sidá sa atubangan ni Hesús ag sumilíng, “Gino-o, ayam nakò nak kung abut-on Nimó, mapapa-ado akó Nimó sa sakít nakong kalí.”

⁴¹ Abáng kalu-oy ni Hesús sa ida ag hinuytan Nidá sidá, bag-ó sumilíng, “Ohò, abut-on Nakò! Ma-uli-anéy ka!” ⁴² Ag sa nak ra-an ay nawagit kináng kitong sa ida yawas ag luminaséy kag ida anit.

⁴³⁻⁴⁴ Pagkatapos, gingpakatugon sidá ni Hesús it tuyár kalí, “Tanra-í it ma-ado, ayâ nak gadór gipang-uma-uma-an sa mga tawo kalíng Akò ginghumán sa imó. Diretso nak ra-an rutó sa parí sa Templo ag ipakità nak ikáw ay na-uli-anéy. Ag ita-ó nimó kag halar kumporme sa Kasugu-án ni Móises para rilíng sakít¹ agór mapapamatu-uran sa mga tawo nak ikáw ay ma-adoy.” Ag sidá ay gingpahalín Nidá sa nak ra-an.

⁴⁵ Pero imbis nak maghipos yang kalíng tawo ay gingpang-uma-umà nidá kag ginghumán sa ida ni Hesús sa tanáng ida nasasapóy. Ngani, napakabantog si Hesús ag indi-éy basta-basta makasuyór sa mga banwa dahil gingpapakaragipunan Sidá it mga tawo. Kadâ rutó yangéy Sidá sa mga bukir-bukir. Pero sigé gihapon kag pagpinagto sa Ida it mga taga yabot-yabót nak mga lugár.

Kag Pagpa-ado ni Hesús sa Yupog

(Mateo 9:1-8 Lukas 5:17-26)

2¹ Pagkalípas it pilang adlaw, nagbalik sa Hesús sa banwa it Capernaúm. Nabantog nak ra-an sa mga tawo rutó kag balitâ nak sinrá ay nag-abotéy. ² Maramong tawo kag nagpinagto kang Hesús ag nagtinipon rutó sa Ida gingdadayunan. Ag napakapunò it mga tawo kag suyór it kináng bayáy hastáng sa hagranan, kadâ indi-éy makasuyór kag ibá. Ag rutó, Sidá ay nagwali it mga bisaya it Diós sa inrá. ³ It kag Sidá ay nagwawali, inggwá't aray-on tan-á sa Ida nak usáng yupog nak gingbabadawan sa rudan it ap-át nak tawo. ⁴ Ugaling dahil sa kasi-ot, wayâ sinrá nakapayungot kang Hesús. Kadâ, kag inra yangéy ginghumán ay sumakà sa diskanso sa ibabaw it bayáy ag yinubtan rutó sa tungór ni Hesús, agór mayusután it katóng yupog. Bag-ó gingtonton ninrá katóng yupog nak nakahigrà sa rudan pa-ubós sa atubangan ni Hesús. ⁵ Pagkakità ni Hesús kung pa-unó't rakò kag inra pagtu-o sa Idá, nagsilíng Sidá sa yupog, “Anák, gingpatawaréy ka sa imo mga salâ.”

¹1:43-44 Levitico 13:49 14:2-32.

⁶ Inggwá ra rutó it mga nag-i-ingkór nak piláng mga Manunudlò it Kasugu-án it Diós.^m Ag pagkarungóg ninrá it kalíng gingbisaya ni Hesús, sinrá ay nag-isip sa inra sarili it tuyár kalí, ⁷ “Asing tuyár magbisaya kalíng tawo? Pay nagpapatuyar Sidá sa Diós! Rakóng pagpasipala kalí sa Diós! Bukó’y Diós yang kag puyding magpatawar it kasal-anan it tawo!”

⁸ Pero sa nak ra-an ay na-ayaman ni Hesús kag inra ging-i-isip, kadâ silíng Nidá sa inrá, “Asing tuyár kag inro ging-i-isip? ⁹ Ni-o abóy kag mas marali nak isilíng díling yupog? ‘Gingpatawaréy kag imo mga kasal-anan’ o ‘Bumangon ka! Ray-a kináng imo rudan ag pumanawéy!’? ¹⁰ Pero apamatu-uran Nakò sa inró nak Akó nak imáw kag Anák it Tawoⁿ ay inggwá’t gahóm dilí sa dutà nak magpatawar sa mga salâ.” Kadâ ngasing, nagsilíng Sidá sa yupog, ¹¹ “Gingsisilíng Nakò sa imó, bangon rahâ! Ray-a kináng imo rudan ag puma-uli-éy.”

¹² Ag habang nagmumuyat sinrá, bumangon nganing ra-an katóng yupog, ingrayá kag ida rudan, pumanaw, ag puma-uli-éy. Abáng katingaya it katóng mga nagmumuyat, ag nagdayaw sinrá sa Diós nak nagsisilíng, “Abá! Wayâ pang gadór akó nakakità it tuyár kató!”

Kag Pagtawag ni Hesús kang Levi

(Mateo 9:9-13 Lukas 5:27-32)

¹³ Pagkatapos it kinâ, nagbalik ray sa Hesús sa inggwá’t Ragat it Galileya Rinagipunan sidá it maramong tawo ag Sidá ay nagpanudlò sa inrá. ¹⁴ Sa pagpadayon na Hesús sa inra pagpanaw, nakitâ Nidá kag usáng manugsukót it buhís sa mga pangarga nak kag ngayan ay Levi, nak anák ni Alpeo. Sidá ay nag-i-ingkór sa ida pwesto. Nagsilíng sa ida si Hesús, “Maléy, sunór sa Akò!” Ag sidá ay tuminrog ag sumunór sa Idá.

¹⁵ Sa pagpaninghapon ni Hesús ag it Ida mga disípulos kana Levi, ka-ibahan ninrá sa pagka-on kag maramong manugsukót it buhís ag ibá pang mga makasal-anang tawo dahil maramong tuyár kalí kag nagsinunor sa Idá. ¹⁶ Habang nagkaka-on sa Hesús, nakitâ sinrá it pilang “Pariseo” nak usá sa sekta it Manunudlò it Kasugu-án it Diós.^o Nagpangutana sinrá sa mga disípulos ni Hesús, “Asing

^m2:6 o “Eskriba” nak halín sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

ⁿ2:10,28 Kag gustong bisayahon it kalí ay “Akó nak imáw kag halín sa langit nak nagpakatawo.” (Daniel 7:13-14)

^o2:16 o “Eskriba” nak halín sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

nagrurungan Sidá it ka-on sa mga manugsukót it buhís ag ibá pang mga makasal-anang tawo?”

¹⁷Narunggan sinrá ni Hesús, kadâ nagsabát Sidá parayan sa usáng kabisayahan, “Kag mga tawong wayá’t sakít ay bukô it nagkikinahangyán it manugbuyong kundî kag mga inggwát sakít. Wayâ Akó gipa-alí agór tawagon kag mga nagsisilíng nak wayá’t kasal-anan, kundî agór tawagon kag mga nag-a-akò nak makasal-anan.”

Kag Tudlò ni Hesús ay Indi Puyding Irugang Yang sa Yumang mga Sulunranon

(Mateo 9:14-17 Lukas 5:33-39)

¹⁸Usáng adlaw nak adlaw nak inugpu-asa it mga disípulos ni Juán nak Manugbawtismo ag inugpu-asa^P ra it mga disípulos it mga Pariseo ay inggwát pilang tawo nak nagpayungot ag nagpangutana kang Hesús, “Asing katóng mga disípulos ni Juán ag mga disípulos it mga Pariseo ay nagpupu-asa, ag kag Imo mga disípulos ay wayâ?”

¹⁹Gingsabát sinrá ni Hesús, “Asì, mapu-asa bagá kag mga tigkayake habang rahalí pa kag bag-óng kasáy nak kayake? Syempre indí! Habang rahinâ pa kag bag-óng kasáy nak kayake ay wayâ gipupu-asa kag mga tigkayake. ²⁰Pero pag-abót it oras nak mawaya-éy sa inra tungâ kináng bag-óng kasáy ay imawéy kató kag inra pagpu-asa.

²¹“Ag wayâ it naghahakpoy it bag-óng yamít sa yumang barò, dahil pagbunakán kinâ ay ma-ukyò katóng ginghakpoy, ag lalong marakô kag gisí it kináng barò. ²²Imáw ra, wayâ it nagsusuyór it bag-óng ayak nak nagsusubó pa sa yumang susudlán nak humán sa anit it hadop. Dahil mayupók kinâ ag pareho nak indi-éy mapuslan kag ayak ag sudlanan. Kag tamà nak himu-on ay ibutáng kag bag-óng ayak sa bag-ó nak susudlan dahil mahinat pa kalí.”

Kag Pangutana Tungór sa Adlaw it Inugpahuway

(Mateo 12:1-8 Lukas 6:1-5)

²³Ngasing, usáng Adlaw it Inugpahuway it mga lahi it Hudyo^Q naparayan si Hesús ag kag Ida mga disípulos sa katrighán. Ag habang nagrарayan sinrá rutó ay nagpapamuksi sinrá it uháy ag

^P2:18 Kag mga Pariseo ay di kustombre nak magpu-asa kada Lunes ag Hwebes agór magpakità it inra pagpa-ubós sa Diós.

^Q2:23a Kalí sa Hebrohanon ay “Syabat.”

gingpapangkitkit^r ninrá kalí. ²⁴ It kag makità sinrá it mga Pariseo, nagsilíng sinrá kang Hesús, “Hay! Muyati kag ginghuhumán it Imo mga disípulos! Asing nagpapamuksi sinrá it uháy? Bagoy bawal kinâ kung Adlaw it atò Inugpahuway?”

²⁵⁻²⁶ Nagsabát si Hesús sa inrá, “Wayâ bagá ninró nabasa kag ginghumán ni Haring Davíd it katóng panahón ni Abiatár nak Pinaka-mata-as nak Parì? Bagoy katóng adlaw nak magutom sa Davíd it kag sinrá ay ginglalaháy it inra mga ka-away ay nagsuyór sinrá sa Bayáy it Diós ag pinangka-on ninrá kag mga tinapay nak hinalaréy sa atubangan it Diós. Bagoy bawal kinâ sa Kasugu-án ni Móises? Parì yang kag puyding magka-on it kinâ.”^s

²⁷ Silíng pa ni Hesús, “Ginghimò it Diós kag Adlaw it Inugpahuway alang-alang sa ka-andu-án it tawo, bukô nak kag tawo ay ginghimò para sa Adlaw it Inugpahuway.^t ²⁸ Ngani, Akó nak imáw kag Anák it Tawo ay Gino-ong imáw it masusunór abér sa kung ni-ó kag ma-arì o indî ma-arang himu-on sa Adlaw it Inugpahuway.”

Kag Tawong Pingkaw it Damót

(Mateo 12:9-14 Lukas 6:6-11)

3 ¹ Usáng Adlaw ray it Inugpahuway, nagpagto si Hesús sa sinagoga.^u Inggwá rutó it usáng tawo nak kag usáng damót ay pingkaw. ² Rahagtó ra kag pilang mga Pariseo, ag inra gingmamasran si Hesús kung Ida apa-aduhon katóng pingkaw sa Adlaw it Inugpahuway^v agór inggwá sinrá't ikakasanâ kang Hesús. ³ Inayaba ni Hesús katóng pingkaw ag sinilíng, “Maléy dilí sa tungâ.”

⁴ Ag nagpangutana si Hesús sa mga tawo, “Kumporme sa Kasugu-án it Diós, ni-ó kag gingpapahimò sa atò sa Adlaw it Inugpahuway, ma-ado o maya-in? Magsalbar it tawo o magpangmatáy?” Pero naghipos yang sinrá ag wayâ gisabát.

⁵ Gingmuyatan sinrá ni Hesús nak inggwá't kahangit dahil sa Ida kalíisor sa katugás it inra tagipusu-on. Sumunór, gingbisayahan ni Hesús katóng pingkaw, “Hunata kag imo damót!” Ag ginghunat

^r2:23b Deuteronomio 23:25. Kumporme sa pagtudlò it mga Pariseo kalí ay usáng trabaho, kadâ bawal sa Adlaw it Inugpahuway.

^s2:26 1 Samuél 21:1-6 ag 2 Samuél 8:17.

^t2:27 Exodo 23:12 ag Deuteronomio 5:14.

^u3:1 Kalíng lugár ay puyding magíng tilipunán ninrá, o simbahan, o korte, o iskwelahan.

^v3:2 Kalí sa Hebrohanon ay “Syabat.”

ngani it katóng tawo kag ida damót, ag kató ay na-uli-an. ⁶ Sa nak ra-an nagpanghinalin katóng mga Pariseo sa sinagoga ag dumiretso sa mga ka-ampin ni Herodes^w nak hari it Galileya, agór magpangunseho sa inrá, kung pa-unó ninrá amatyon si Hesús.

Kag Maramong Tawo sa Baybay

⁷ Pagkahalín na Hesús ag Ida mga disípulos sa sinagoga, lumikáw sinrá papagto sa Ragat it Galileya. Nagsinunor sa inra kag maramong tawo halín sa Probinsya it Galileya, halín sa Probinsya it Hudeya, ⁸ halín sa syudad it Herúsalem, halín sa lugár it Idumeya, ag halín sa tabók it Subâ it Jordan, ag imáw ra kag mga tawo halín sa palibot it mga banwa it Tiro ag Sidón. Nagpagto sinrá kang Hesús dahil narunggan ninrá kag tanáng Ida gingpanghimò. ⁹ Dahil sa karuramong tawo, nagpahanrà si Hesús sa Ida mga disípulos it baruto nak Ida asakyán, sabaling ma-ipit Sidá it kalíng mga tawo nak nagsisinagu-su-an. ¹⁰ Dahil sa karamò it Ida mga napangpa-ado, tanáng mga di sakít ay nagtitinudlanan agór makapayungot ag makahudót sa Idá. ¹¹ Ka-ibahan ra sa rahagtóng mga tawo kag mga nasasaniban it mga maya-ot nak isípíto, ag bawat makità ninrá si Hesús, sinrá ay nagyiyinuhór sa atubangan Nidá ag nagpapaka-ukáw it, “Ikáw kag Anák it Diós!” ¹² Pero gingmandahán ni Hesús kalíng mga maya-ot nak indí nak gadór gi-umà sa mga tawo kung si-ó Sidá.

Kag Pagpili ni Hesús sa Doseng Apóstoles

(Mateo 10:1-4 Lukas 6:12-16)

¹³ Pagkatapos, tumukár si Hesús sa baguntor ag gingpangnunót kag ida mga nagustuhang panunton. ¹⁴ Nagpili Sidá it dose nak tawo nak imáw kag ingtawag nak mga “apóstoles”, agór Ida magigíng ka-ibahan, ag agór Ida iparayá nak magwali sa mga tawo. ¹⁵ Gingtaw-án ra Nidá sinrá it gahóm nak magpalayas it mga maya-ot nak isípíto.

¹⁶ Imáw kalí kag doseng apóstoles:- Si Simón nak ingpangayanan liwát Nidá nak Pedro. ¹⁷ Si Santiago ag kag ida manghór nak si Juán, nak mga anák ni Zebedeo. Sinrá ay gingtatawag nak “Boanerges”, nak kag gustong bisayahon ay mga anák it pangrayugrog, dahil sinrá ay malip-ot it kawó. ¹⁸ Kag ibá pa ay sa Andres, Felipe, Bartolome,

---

^w3:6 Sidá ay si Haring Herodes Antipas, nak usá sa mga Hari nak ingtatawag nak Herodes it kató. Sinráng tanán ay halín sa usáng pamilya. Sa pagmuyat it mga lahi it Hudyo, sinrá kag mga tra-idór dahil kag nagbutáng sa inra ay Roma.

Mateo, ag Tomás; imáw ra si Santiago nak anák ni Alpeo, si Tadeo, si Simón nak makabansà,¹⁹ ag si Hudás nak Iscariote nak tong hulí ay imáw kag nagtra-idór kang Hesús.

Kag Pagnigár ni Hesús nak Kag Ida Gahóm ay Halín Kang Satanás

(Mateo 12:22-32 Lukas 11:14-23 12:10)

²⁰ Pagkapili sa Ida mga apóstoles, puma-uli sa Hesús sa inra gingdadayunan nak bayáy ag tumipon ray rutó kag maramong tawo, kadâ pay halos indi-éy sa Hesús makaka-on.²¹ It kag marunggan it Ida mga hali kag silíng it mga tawo nak pay nagbubu-angéy si Hesús dahil siguro kunó sa permi Sidá nak nalilipasan it gutom, guminan sinrá agór sapuyón Sidá ag apiliton nak apapa-uli-on.^x

²² Inggwá ra it nag-inabot nak mga Manunudlò it Kasugu-án it Diós^y halín sa syudad it Herúsalem, ag kag silíng ninrá, “Ingsasanibanéy Sidá ni Beelzebúl,^z nak imáw si Satanás nak pinaka-punò it mga maya-ot nak ispírito. Ngani, sa parayan it ida gahóm nakakapalayas Sidá it mga maya-ot!”

²³ Pagkarungóg ni Hesús sa inra mga bisaya, gingpapayungot Nidá sinrá ag nagsabát Sidá sa inra sa parayan it mga istorya,^a “Asì, apalayason abóy ni Satanás kag ida sariling sinakupan?²⁴ Kung kag usáng ginghari-án ngani nak wayâ gikaka-usá kag mga tawo kundî nag-i-ininaway ay indî magrugay;²⁵ ag imáw ra, kung kag usáng bayáy nak kag mga manggihali ay nag-i-inaway ay indî marugay ag kag asampután it kinâ ay pagbinuyagan;²⁶ kadâ malaban abóy si Satanás sa ida sinakupan? Ay di indi-éy magrugay kag ida ginghari-án; kinâ ay siguradong mabagsak.

²⁷ “Pero wayát sin-o man nak makakasuyór sa bayáy it usáng makusog nak tawo agór makapanakaw, kundî usáng tawo nak makakapirdi ag makakagapos anay sa tagbayáy. Pag magaposéy ugáng nidá katóng tagbayáy, imawéy kató kag ida pagkapanákaw.^b

²⁸ “Ag tanra-íng gadór ninró kalí; kag tanáng mga kasal-anan it mga tawo, patí kag ni-o mang maya-in nak bisaya laban sa Diós ay puyding mapatawar,²⁹ pero abér si-o man kag magpasipala sa

^x3:21 Zacarias 13:3.

^y3:22a o “Eskriba” nak halín sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

^z3:22b o “pinaka-punò sa irayom it gahóm ni Satanás.”

^a3:23 o “parábula.” Kalí ay yabot-yabót nak parayan it pagbisaya nak inggwá pa it mas marayom nak gustong bisayahon.

^b3:27 Isáias 49:24-25.

Bala-an nak Ispírito ay indí nak gadór gipatawaron it Diós, dahil kag salâ nak kalí ay wayá't kapatawarán hanggáng sa wayá't katapusan.”

³⁰ Gingsilíng kalí ni Hesús dahil sa inra silíng nak, “Maya-ot nak ispírito kag hinâ sa Ida!”

Kag Nanay ag mga Hali ni Hesús

(Mateo 12:46-50 Lukas 8:19-21)

³¹ Imáw kató ag umabót kag nanay ag mga hali ni Hesús. Gingpatawag ninrá si Hesús ag naghuyat yang sinrá sa liwás.

³² Maramong tawo nak naka-ingkór sa palibot ni Hesús, ag inggwá't nag-umà sa Idá, “Maestro, 'yâ anay yang, rahinâ sa liwás kag Imo Nanay ag mga hali ag ginghahanap Ka ninrá.”

³³ Pero sumabát si Hesús, “Nak si-ó kag Akò nanay ag mga hali?”

³⁴ Ag gingmuyatan Nidá kag mga tawo nak naka-ingkór sa palibot Nidá, ag sumilíng, “Halí kag Akò nanay ag mga hali! ³⁵ Abér si-ó man nak nagsusunór sa kabubut-on it Diós ay gingkikilaya Nakò nak Akò mga hali nak kayake ag kabade, ag Akò nanay.”

Kag Istorya Nahanungór sa Manugsabwag it Binhì

(Mateo 13:1-9 Lukas 8:4-8)

4¹ Usáng adlaw, nagpanudlò ray si Hesús sa mga tawo sa habig it Ragat it Galileya. Rinagipunan sidá it pagkaramong tawo, kadâ sumakáy Sidá sa usáng rayapang nak asa piliw ag rutó Sidá gi-ingkór habang kag mga tawo ay rahagtó sa takas. ² Gingtutudlu-án sinrá ni Hesús it maramong bagay sa parayan it mga istorya, nak ingtatawag nak “parábula.”^c Sa Ida pagtudlò ay nagsilíng Sidá,

³ “Panimatì kamó. Inggwá't usáng mangunguma nak nagsabwag it binhì sa ida umá. ⁴ Sa ida pagsabwag, inggwá't ibáng binhì nak tumugpà sa rayan, ag humugpà rutó kag mga pispis ag pinangtoktok kalí. ⁵ Kag ibáng binhì ay tumugpà sa mabatóng dutà, ag dahil nak manipís kag ragâ rutó ay nagtinubo nak ra-an. ⁶ Ugaling it katóng ma-initan it adlaw, kag mga bag-óng tubo nak tanóm ay nagpangyinadong dahil wayâ nakagamót it marayom. ⁷ Kag ibá ay tumugpà sa dutà nak inggwá it mga si-itón nak hilamunon. Gumabon kalíng mga hilamunon ag nayumós kag mga tumubo rutó nak tanóm kadâ wayâ nakapamunga. ⁸ Ag kag ibá ay tumugpà sa matabáng ragâ, ag kalí ay tumubo it ma-ado ag nagpamunga, kadâ inggwá't

^c4:2 o “parábula.” Kalí ay yabot-yabót nak parayan it pagbisaya nak inggwá pa it mas marayom nak gustong bisayahon.

natubás. Inggwá't mga binhì nak nagpanubás it katamtaman yang, inggwá ra't nagpanubás it rakô, ag inggwá't nagpanubás it buganà.”

⁹Silíng pa ni Hesús, “Kung gusto ninró nak maka-intyendi ay panimatì it ma-ado.”

Asing kag Pagpanudlò ni Hesús ay Parayan sa mga Istorya

(Mateo 13:10-17 Lukas 8:9-10)

¹⁰It katóng sa Hesús ay sinrá-sinrá yangéy, sumu-or sa Ida kag Ida doseng apóstoles ka-ibahan kag piláng talagáng perming nagsusunór sa Idá. Nagpangutana sinrá kang Hesús kung ni-ó kag gustong bisayahon it katóng Ida istorya sa mga tawo. ¹¹Gingsabát sinrá ni Hesús, “Sa intro gingta-ó kag pribiléhiyo nak maka-intyendi sa mga dating tinagô nak ka-ayamán tungór sa paghari it Diós.^d Pero sa ibá, tanáng bagay ay ingpapa-abot sa inra parayan sa mga istorya yang.

¹²Dahil tuyár ngani sa silíng sa Sagradong Kasuyatan:

“ ‘Abér magpakamuyat man sinrá ay wayâ gihapon sa inra bu-ót. Abér magpakapanimatì ay indî sinrá maka-intyendi, baka tumalikór sinrá ag patawaron sinrá it Diós.’ ”^e

Kag Pagpahadag ni Hesús sa Istorya Nahanungór sa Manugsabwag it Binhì

(Mateo 13:18-23 Lukas 8:11-15)

¹³Ag nagsilíng si Hesús sa inrá, “Asì, wayâ bagá gihapon ninró na-intyendihé katóng Akò istorya? Kung tuyár kinâ ay pa-unó ninró ma-i-intyendihán kag ibá pa Nakò nak i-istorya? ¹⁴Imáw kalí kag gustong bisayahon it kató. Kag mga bisaya it Diós ay gingpatuyar sa mga binhì nak gingsabwag it usáng mangunguma.

¹⁵Kag Akò gingpatuyar sa rayan nak natugpa-án it katóng ibáng binhì ay mga tawo nak nakarungóg it mga bisaya it Diós, ugaling wayâ pa narurugay it pagkarungóg ninrá ay nag-abót si Satanás ag pinalimot sa inra kag inra mga narunggan. ¹⁶Kag gingpatuyar ray ra sa mabatóng dutà nak natugpa-án it ibáng mga binhì ay mga tawo nak nakarungóg it mga bisaya it Diós nak sa nak ra-an ay nagbaton it kinâ nak inggwá't kasadyahan, ¹⁷ugaling ay wayâ kinâ giruyót sa inra mga tagipusu-on. Kadâ, wayâ pa ngani narugay, it katóng umabót kag mga pagpurba o mga pagpahirap sa inra dahil sa pagsunór sa mga bisaya it Diós, sa nak ra-an kag inra pagtu-o

^d4:11 o “ginghari-án it Diós.”

^e4:12 Isáias 6:9-10.

ay yumamíg ag nagpabadà sinrá sa pagsunór sa Diós. ¹⁸ Ag kag gingpatuyar sa dutà nak inggwá it mga si-itón nak hilamunon nak natugpa-án it ibáng binhì ay mga tawo nak nakarungóg it mga bisaya it Diós, ¹⁹ ugaling ay inra ging-una kag pagpangalibóg sa mga kalibutanhong butáng, ag sinrá ay nabulág it mga kamanggarán. Ag dahil sa inra paghanrom sa ibáng mga bagay ay nawar-an it lugár sa inra tagipusu-on kag mga bisaya it Diós. Kadâ, kag inra kabuhì ay wayâ it bunga halín sa inra pagtu-o sa Diós. ²⁰ Pero, kag gingpatuyar sa matabâ nak ragâ nak natugpa-án it ibáng binhì ay mga tawo nak nakarungóg it mga bisaya it Diós, ag kató ay inra gingpasuyór sa inra isip ag ingtuman. Kadâ, nagka-inggwá kalí it bunga sa inra kabuhì. Sa ibá, kag nagíng bunga ay ma-ado-adó, sa ibá ay ma-ado, ag sa ibá ay abáng ado.”

Kag Pagkabaton it Ka-ayaman Tungór sa Diós ay Kumporme sa Pagtinguhâ it Tawo

(Lukas 8:16-18)

²¹ Nagpadayon pa si Hesús, “Kag usáng iwág bagá ay inarayá nak nasusug-an agór ibutáng sa irayom it gantangan o atagu-on sa silong it katrí ag indí gibutáng sa talagáng patungan it iwág? ²² Wayáng gadór it tinagô nak sa tamang oras ay indí giliwás, ag imáw ra nak wayá't tinagóng ka-ayaman nak mapabilin nak indí ninró ma-intyendihán. ²³ Kung gusto ninró nak maka-intyendi ay panimatì it ma-ado.”^f

²⁴ Ag gingrugang pa Nidá, “Intyendihá it ma-ado kag intro narurungan. Kung ni-ó't rakô kag intro gingpakitang pagtinguhâ nak maka-intyendi ay imáw ra kag karakô it ita-óng ka-ayaman sa inró, ag kinâ ay apa-amanan pa gihapon. ²⁵ Kag tawo nak inggwáy ay lalong magkaka-inggwá, pero kag tawo nak wayá't pagtinguhâ, kag rahina-éy sa ida ay lalo pang abay-on.”

Kag Istorya Nahanungór sa Pagtubo it mga Binhì

²⁶ Kalí kag usá pa nak istorya ni Hesús sa mga tawo sa padayon nak pagtudlò Nidá sa inrá, “Kag pagharì it Diós ay pay bagá kung kag usáng tawo ay masabwag it binhì sa ida umá, ²⁷ ag sidá ay mapadayon sa pagkatuyóg ag pagbatì sa marayan nak mga adlaw ag mga gab-í, ag kag binhing ida gingsabwag ay matubo ag ma-anám yang it ida it wayâ na-a-ayamí it kalíng nagsabwag kung pa-unó

^f4:23 o “Kung inggwá kamó it talinga ay panimatì.”

kató natatabô. ²⁸ Kag dutà it nagpatubo ag nagpabunga sa tanóm. Una ay pumisík kató ag umanám. Masunór, kató ay maburós ag bag-ó ma-uyaséy. ²⁹ Pagkahinóg it uyás kató ay agapasonéy dahil tig-anéy.”⁸

Kag Istorya Nahanungór sa Usáng Ma-isót nak Busoy nak Natubo Ag Nagigíng Marakóng Punò

(Mateo 13:31-32,34 Lukas 13:18-19)

³⁰ Sa Ida pagtudlò, nagpangutana si Hesús, “Sa ni-ó abóy natò ipatuyár kag paghari it Diós, o ni-óng istorya kag atò agamiton sa atò pagkumpará it kalí? ³¹ Kalí yangéy! Kag paghari it Diós ay tuyár sa busoy it usáng mababáng puno't kahoy^h nak imáw kag pinaka-ma-isót nak busoy dilí sa ató. ³² Pero pag kalí'y inatanóm, kalí ay natubo ag narakô it yabáw pa sa ibáng mga mababáng puno't kahoy. Naragkô kag ida mga sangá, ag rutó ay puyde nak magpugar kag mga pispis.”ⁱ

³³ Parayan sa tuyár kalí nak mga istorya, Ida gingtudlò sa mga tawo kag mga bisaya it Diós kumporme sa inra kayang intyendihón. ³⁴ Kung sa karamu-an, kag ida pagtudlò ay perming parayan sa mga istorya yang, pero kung sinrá-sinrá yangéy it Ida mga disípulos ay inapahadag Nidá sa inrá kag gustong bisayahon it kalí.

Nagpakalma si Hesús it Bagyo

(Mateo 8:23-27 Lukas 8:22-25)

³⁵ Pagruyom-ruyóm it katóng adlaw nak kató, nagsilíng si Hesús sa Ida mga disípulos, “Kitáy, mapagto kitá rutó sa tabók.” ³⁶ Kadâ, ginghalinán ninrá kag karamu-an rutó sa takas; si Hesús ay waya-éy ninrá gipasayduha halín sa Ida ging-i-ingkurán nak rayapang ag sinrá ay lumargay. Inggwá ra sinrá it kanunot nak ibáng mga baruto. ³⁷ It kag hagtóy sinrá sa yawór, nagkusog it gulpi kag hangin, ag kag inra rayapang ay gingpapakalampusán it ragkong humbak kadâ sumuyór rutó kag ramong tubì hanggáng sa kalí ay halos mapupuno-éy. ³⁸ Pero si Hesús ay sige gihapon kag katuyóg rutó sa pupa habang nakahilig sa uyunan. Gingpukáw Sidá it Ida mga

⁸4:29 Joél 3:13.

^h4:31 Sa ibáng pagsalin it kalíng libró kag kahoy nak kalí ay ingtatawag nak “mustasa”, pero kalí ay bukò tuyár sa utan nak mustasa rilí sa atò.

ⁱ4:32 Ezekiel 17:23 31:6.

disípulos ag gingsilíng, “Maestro, wayâ bagá Ikáw nababayaka nak sabaling kitá ay yumugrang?”

³⁹ Bumangon si Hesus ag Ida sinawáy kag hangin ag sinilíng kag ragat, “Him-ong ag kumalma!” Ag naghupà nganì kag hangin ag kumalma kag ragat.^j

⁴⁰ Pagkatapos ay gingbisayahan Nidá kag Ida mga disípulos, “Asing nahadlok kamó? Asi, wayâ pang gadór bagá kamó it pagtu-o!”

⁴¹ Ag sinrá ay napakahadlok sa inra pagkatingayá kadâ sinrá ay naghininghingan, “Sin-ó taga kalí? Asing patí hangin ag ragat ay natuman sa Idá?”

Kag Pagpa-ado ni Hesus sa Usáng Tawo nak Gingsaniban it Linibong mga Maya-ot nak Ispírito

(Mateo 8:28-34 Lukas 8:26-39)

5¹ Ngasing, nakatabokéy sinrá sa lugár it mga Gerasanhon. ² Pagkasalta na Hesus, sinapóy sinrá it usáng tawo nak halín sa mga kuyba nak yubungán. Kalíng tawo ay ingsasaniban it mga maya-ot nak ispírito ³ ag nag-i-istár sidá rutó sa mga kuyba nak yubungán. Waya-éy nak gadór sa ida it makakagapos abér it kadina pa. ⁴ It kató ay maramong beseséy sidá nak ginggapos it pay pusas nak humán sa kahoy, ag it kadina ra. Katóng mga pusas ay ida pinanglampos hanggáng magkabika-biká, ag katóng kadina ay ida pinangbugto-bugtò. Wayáng gadór it tawong di kusóg nak makapigá sa idá. ⁵ Adlaw-gab-í rutó sa mga kuyba nak yuyubngan ag sa mga kabagunturán ay nagpapaka-idagak ag nagpapaka-inukáw sidá. Kag ida ra sarili ay ging-u-ugarán nidá it mga bató.

⁶ Pagka-antaw kang Hesus it kalíng tawo, nagpakarayagan sidá payungot, ag pag-abót sa atubangan ni Hesus ay yumuhór.

⁷ Pumaka-ukáw sidá it kakusog-kusog ag nagsilíng, “Hesus, pabad-e akó, wayâ ka't pasinglabot sa akò! Ikáw nak Anák it Pinaka-mata-as nak Diós. Alang-alang sa Diós, malu-oy Ka sa akò ag ayâ akó gikastiguha!” ⁸ Imáw kalí kag ida ingsilíng dahil kag bisaya sa ida ni Hesus ay, “Maya-ot nak Ispírito, layas sa idá.”

⁹ Nagpangutana si Hesus sa idá, “Ni-ó kag imo ngayan?”

Nagsabát kag maya-ot nak ispírito, “Kag akò ngayan ay Linibo dahil karamo-ramò kamí.” ¹⁰ Ag nagpakapakitlu-oy sidá kang Hesus nak indí sinrá gitabugon halín sa lugár nak kató.

---

^j4:39 Salmo 89:9 107:23-32.

¹¹ Rutó sa hanayhay it bukir nak kató ay inggwá it pagkaramong mga baktín nak nagpapang-ibok. ¹² Kadâ, nagpakitlu-oy kag mga maya-ot kang Hesús, “Raháng mga baktín yangéy kami pasudlá.”

¹³ Ag sinugtan ra sinrá ni Hesús. Ngani, kag mga maya-ot ay pumangliwás rutó sa tawo ag pumangsuyór sa mga baktín. Katóng mga baktín nak ma-abót sa mga ruháng libo ay nagrinagyo direktso sa pangpang, kadâ nagkahuyog sinrá ag nagkayumós sa ragat.

¹⁴ Pagkakità it kalí it mga manugbantay it katóng mga baktín, nagrinayagan sinrá ag nagpang-uma-umâ sa mga tawo sa banwa ag sa bukir. Dahil dilí, nagpinagto kag mga tawo sa pangpang agór muyatan kag natabô. ¹⁵ Pag-abót ninrá rutó ay hagtó pa sa Hesús, ag nakità it mga tawo katóng tawo nak dating nasasaniban it mga maya-ot. Kalí ay nag-i-ingkór nak nakabarò-éy. Kalíng tawo nak dating nagbubu-áng dahil sa linibo nak mga maya-ot ay ma-adoy kag pag-i-isip. Ngani, nahadlok sinrá ag natingayá. ¹⁶ Ging-uma-an sinrá it katóng ibáng mga tawo rutó nak nakakità kung ni-ó kag natabô rutó sa tawo nak dating nasasaniban it mga maya-ot, ag imáw ra it tungór sa mga baktín.

¹⁷ Dahil rutó, nagpangabáy kag mga tawo kang Hesús nak maghalín hagtó sa inra lugár.

¹⁸ It kag manugsakayéy si Hesús sa inra rayapang, nagpayungot ag nagpangabáy sa ida katóng tawo nak dating nasasaniban it mga maya-ot nak ispírito, nak kung ma-a-arì ay ida panunton sidá.

¹⁹ Pero wayâ sidá gisugti ni Hesús ag ingsilíng Nidá sidá, “Pa-ulí yangéy sa inró, ag uma-an kag imo mga amigo kung ni-óng gadór kag ka-aduhan nak ginghimò it Gino-o sa imó, ag kung pa-unó gingkaluy-an ikáw Nidá.”

²⁰ Ngani, tinumán nidá kag sugò ni Hesús ag puma-ulí. Ag gingpamalità ra nidá sa ibáng lugár it Decápolis^k kung ni-óng gadór kag ka-aduhan nak ginghimò sa ida ni Hesús ag kag tanáng tawo rutó ay nagkatingayá.

Kag Anák nak Dalagita ni Jáiro ag kag Kabade nak Nagsaplír sa Barò ni Hesús

(Mateo 9:18-26 Lukas 8:40-56)

²¹ Nagtabók ray sa Hesús sa ragat, ag pagrunggo pa yang ninrá sa baybay, rinagipunanéy Sidá it abáng ramong tawo. ²² Nagpagto

---

^k5:20 Kag Decapolis ay lugár nak inggwá't sampuyong syudad nak kung hari-ín kag inra gingsusunór nak kultura ay Griyego.

ra rutò kag usáng Punò it Sinagoga nak kag ngayan ay si Jairo. Pagkakità nidá kang Hesús, pumayungot ag yumuhór sidá sa atubangan ni Hesús, ²³ nak nagpapangabáy, “Naghihingayo-éy kag akò anák nak dalagita. Nunot ra anay sa amò ag huytan sidá agór ma-uli-an ag mabuhì.” ²⁴ Ag nagnunót ra si Hesús sa idá.

Nagsinunor sa ida kag karuramong tawo nak nagsisini-ogsi-ogán sa ida palibot. ²⁵ Ka-ibahan sa inrá kag usáng kabade nak doseng tu-igéy nak gingrurugò. ²⁶ Katóng kabade ay napakahirapanéy sa yabot-yabót nak parayan it pagpamuyóng it maramong manugbuyong, ag na-uboséy rabunò kag tanáng ida propriyedád, pero imbis nak ma-uli-an ay mas nagmasyaro kag ida balatyagon. ²⁷ It kató ay narungganéy nidá kag balità nahanungór kang Hesús, kadâ ngasing ay sumagil-ot sidá sa karamu-an hastáng maka-abót sa likór ni Hesús. Sinaplrir nidá kag barò ni Hesús, ²⁸ dahil imáw kalí kag asa ida isip, “Kung masaplír yang nakò kag Ida barò ay ma-u-uli-anéy akó.”

²⁹ Ngani, pagkasaplír nidá sa barò ni Hesús, nagtungon nak ra-an kag ida pagrugò ag nabatyagán nidá nak sidá ay na-uli-anéy. ³⁰ Ag dahil nabatyagán ni Hesús nak inggwá't gahóm nak naghalín sa Idá, sa nak ra-an ay suma-uli Sidá ag nagpangutana sa mga tawo, “Si-ó sa inró kag nagsaplír it Akò barò?”

³¹ Nagsabát kag Ida mga disípulos, “Maestro, nakikità ra Nimó nak nagririnukrukán kag mga tawo sa Imo palibot, pa-unó namò masasaduran kung sin-ó kag nagsaplír it Imo barò?”

³² Pero, nagpanglingat-lingát gihapon Sidá sa paghanap kung si-ó kag nagsaplír sa Idá. ³³ Ag dahil ayam it katóng kabade kag natabò sa idá, miskan sidá'y nagpapanguyog sa kahadlok, nagpayungot sidá kang Hesús ag yumuhór sa Ida atubangan bag-ó nag-umà it kaklaruhán. ³⁴ Si Hesús ay nagsilíng sa idá, “Anák, gingpa-ado ka it imo pagtu-o sa Akò. Pa-uli-éy it hanuyos, ag bada-ey gikalibóg sa imo sakít dahil na-uli-anéy nak gadór ka.”

³⁵ It kag nagbibisaya pa it kalí si Hesús ay inggwá't mga nag-abót halín sa bayáy it katóng Punò it Sinagoga nak si Jairo. Nagsilíng sinrá, “Tang, indí yang ikáw magulpihán dilí sa amò ibalitá. Kag imo anák rabunò ay gingbawi-éy it Diós. Bada-ey yangéy gi-áwata kináng Maestro.”

³⁶ Narunggan ni Hesús kalíng inra ging-umà kang Jairo, pero binaliwayâ Nidá kalí ag nagsilíng kang Jairo, “Ayâ gikahadlok, magtu-o ka yang sa Akò.”

³⁷ Nagpagto gihapon sinrá sa bayáy ni Jairo, pero wayâ sinrá't ibáng gingpanunót kundî si Pedro ag kag magmanghór nak sa Santiago ag Juán. ³⁸ Pag-abót ninrá sa bayáy ni Jairo, nakità ninrá kag maramong tawo nak nagkakaguló. Inggwá't mga nagtitinibaw ag inggwá ra't mga nagpapanambitan. ³⁹ Pagkasuyór ni Hesús, nagsilíng Sidá, “Asing nagkikinaguló ag nagpapanambitan kamó? Kináng anak ay bukô minatáy kundî nagkakatuyog yang.”

⁴⁰ Pero pinaka-gur-an sidá it mga tawo, kadâ pinaliwás Nidá sinráng tanán, puyra yang sa mga maguyang it anak ag sa Ida mga kanunot nak disípulos. Ag nagsuyór sinrá sa kwarto nak ginghihigra-án it kináng anak. ⁴¹ Gingsu-uran sidá ni Hesús ag ginghuytan sa damót, bag-ó nagsilíng Sidá nak, “Talita kumi!” nak kag gustong bisayahon ay, “Nenè, ingsisilíng Nakò sa imó, bangonéy!”

⁴² Ag sa nak ra-an bumangon katóng anak ag nagpanaw-panaw. Katóng anak ay nag-i-idád it dose anyos. Pagkakità rilí it katóng mga hagtó sa kwarto ay pay mabu-áng sinrá sa pagkatingayá. ⁴³ Ag gingpakatugon nak gadór sinrá ni Hesús nak indî gipang-uma-umâ abér kanin-o katóng natabô. Pagkatapos, nagsilíng Sidá, “Halá sige, paka-unay sidá.”

Wayâ Gikilayaha si Hesús it Ida mga Kasimanwa sa Názaret Bilang Usáng Propeta

(Mateo 13:53-58 Lukas 4:16-30)

6¹ Pagkatapos, naghalín si Hesús rutó ag nagpa-ulí sa Ida sariling banwa nak Názaret, kanunot kag Ida mga disípulos. ² Pag-abót it Adlaw it Inugpahuway¹ ay nagpagto sinrá sa sinagoga^m ag rutó Sidá gipanudlò. Maramong mga tawo rutó, ag pagkarungóg ninrá it Ida mga ingtutudlò ay nagkatingaya sinrá ag napasilíng,

“Hari-ín ará gibay-a it kalíng Tawo kalíng Ida ingtutudlò? Ni-óng ka-ayam kalíng ingta-ó sa Idá? Pa-unó Nidá nahuhumán katóng mga milagro? ³ Bukô bagá kalí katóng panray nak Anak ni Maria, ag Halíⁿ na Santiago, José, Hudás ag Simón? Ag bukóy taga rilí ra katóng Ida mga hali nak kabade?” Kadâ, wayâ nak gadór ninrá Sidá gikilayaha nak usáng propeta.

¹6:2a Kalí sa Hebrohanon ay “Syabat.”

^m6:2b Kalíng lugar ay puyding magíng tilipunán ninrá, o simbahan, o korte, o iskwelahan.

ⁿ6:3 or “maguyáng.”

⁴Pagkarungóg it kalí ni Hesús, nagbisaya Sidá sa inrá, “Kag usáng propeta ay gingtataw-án it rakóng pagtahor abér hari-ín, puyra yang sa Ida sariling banwa, sa tungâ it Ida mga kahalihan, ag sa Ida pamilya.”

⁵Kadâ nganì, wayâ Sidá nakahumán it maramong milagro rutó, puyra sa pilang tawo nak Ida ginghuytan ag gingpa-ado. ⁶Pero napakatingayahan gihapon Nidá kag wayâ ninrá pagpati sa Idá.

Ag nagpanglibutan sa Hesús sa ibáng mga baryo ag nagpanudlò.

Gingpapanaw ni Hesús agór Magwali kag Ida Doseng Apóstoles

(Mateo 10:5-15 Lukas 9:1-6)

⁷Ngasing, gingtawag ni Hesús kag Ida doseng apóstoles, ag ingpapanaw sinrá it tigruha-ruha agór mapangwali. Bag-ó sinrá humalín, gingtaw-án anay Nidá sinrá it gahóm agór magpalayas it mga maya-ot nak ispírito.

⁸Gingtugon Nidá sinrá nak indî magrayá it abér ni-óng gamit, puyra yang sa inra bakuló. Indî ra kunó sinrá magrayá it bayon nak pagka-on, o magbitbit it mga binagtong, o magsoksok it kwarta sa inra panghagkos. ⁹Indî ra ninrá puyding dublihón kag inra soksok nak barò pero puyde sinráng magsoksok it inra sandalyas.

¹⁰Gingsilíng pa sinrá ni Hesús, “Pag-abót ninró sa usáng lugár ag magdayon kamó sa usáng bayáy, rutó yang kamó hanggáng magsaydo ray kamó sa ibáng lugár. ¹¹Kung indî kamó gibatunon sa usáng lugár, ag indî kamó gipanimati-an sa inró ingtutudlò, sa inro paghalín ay táktaki it taybo kag inro sandalyas, bilang tanrà it pa-andam sa inrá nak waya-éy kamó it salabton sa inra mga kabuhì.”

¹²Kadâ, nagpanaw sinrá ag nagwali nak kag mga tawo ay dapat maghinuysoy sa inra mga kasal-anan. ¹³Nagpalayas sinrá it maramong maya-ot nak ispírito, ag inghapyusan ra ninrá it lana it olibo ag gingpa-ado kag maramong masakít.

Gingpamatáy ni Haring Herodes si Juán nak Manugbawtismo

(Mateo 14:1-12 Lukas 9:7-9)

¹⁴Narunggan ni Haring Herodes^o kag mga inghuhumán ni Hesús, dahil Sidá ay bantóg. Inggwá't mga nagsilíng, “Sidá si Juán nak Manugbawtismo nak nabanhaw, kadâ nganì inggwá Sidá it gahóm nak makahumán it milagro!”

¹⁵Pero kag ibá ay nagsilíng, “Sidá ay si Propeta Élias!”

---

^o6:14 Haring Herodes Antipas. (Markos 3:6 6:17 12:13)

Ag kag ibá ray ay nagsilíng, “Sidá ay usáng propeta nak tuyár sa mga propeta it katóng una!”

¹⁶ Pero kag silíng ni Haring Herodes ay, “Sidá si Juán nak Manugbawtismo nak akò ingpapugutan, pero ngasing ay nabanhaw!”

¹⁷ Imáw kalí kag ida na-isip dahil tuyár kalí kag natabô it kató. Gingparakóp ni Haring Herodes si Juán nak Manugbawtismo ag ingpagapos sa prisuhan, dahil gusto sidáng matyón it ida pangruháng asawa nak si Herodias.^p Kag unang asawa ni Herodias ay si Felipe nak maguyáng sa tatay ni Haring Herodes. ¹⁸ It kató, kalí kag perming inggisilíng ni Juán n ak Manugbawtismo kang Haring Herodes, “Bukò tamà sa Kasugu-án ni Móises nak asawahon nimó kag asawa it imo maguyáng.”^q

¹⁹ Kadâ, nagpahimot si Herodias kang Juán, ag gustong gadór nidáng matyón kalí. Ugaling, indî nidá kalí mahimò. ²⁰ It kató si Juán nak Manugbawtismo ay ingtagò ni Haring Herodes sa prisuhan, dahil nahadlok si Haring Herodes sa Ida dahil ayam nidá nak Kalí ay matarong ag Diosnanon.^r Ag inggwá ra it oras nak gusto nidáng magrungóg sa ingwawali ni Juán, abér sidá ay nakukunsensya sa mga bisaya nak ida narurungan.

²¹ Pero it katóng hulí, nagka-inggwá't lugár si Herodias nak matyón si Juán. Nag-abót kag kumplianyo ni Haring Herodes, ag nagka-inggwá't rakóng punsyón pa sa mga opisyaes, mga punong sundalo, ag mga dungganon nak mga tawo sa Probinsya it Galileya. ²² Sa tungâ it inra kasadyahan ay nagsuyór ag nagsadáw kag anák nak rayaga ni Herodias. Namut-an kalí ni Haring Herodes ag it ida mga bisita.

Kadâ, sumilíng si Haring Herodes sa rayaga, “Hagara kag abér ni-óng imo magustuhan ag akò kalí ita-ó sa imó.” ²³ Ag nagsumpà pa sidá, “Abér ni-ó kag imo hagon ay akò ita-ó, abér katungâ pa it akò ginghari-án.”

²⁴ Nagliwás anay kalíng rayaga ag nagpangutana sa ida nanay, “Nay, ni-ó kag akò ahagaron?”

Sabát ni Herodias, “Kag uyo nganát ni Juán nak Manugbawtismo.”

^p6:17 Nagpakasay sidá kang Haring Felipe nak ida tiyuhon bag-ó nag-ibá kang Haring Herodes Antipas nak manghór it kalí.

^q6:18 Levitico 18:16.

^r6:20 o “bala-an.”

²⁵ Sa nak ra-an ay rumayagan sidá pabalik sa hari ag nagsilíng, “Kag gusto nakò nak ita-ó nimó sa akò ngasing nak ra-an ay kag uyo ni Juán nak Manugbawtismo nak nakabutáng sa bandihado.”

²⁶ Dahíl dilí nasubò kag hari, pero dahíl sa nak nagsumpà sidá sa atubangan it ida mga bisita ay wayâ nidá gusto nak mabali kag ida binisayahan sa rayaga. ²⁷ Kadâ, sa nak ra-an gingpapagto nidá sa prisuhan kag usáng gwardya nak sundalo ag ingsugò nak bay-on kag uyo ni Juán. Pumagto katóng ingsugò nak sundalo sa prisuhan ag pinugutan si Juán. ²⁸ Gingrayá it kalí kag uyo nak nakabutáng sa bandihado, ag kalí ay ingta-ó sa rayaga. Pagkatapos, ingta-ó ray kalí it katóng rayaga sa ida nanay. ²⁹ It katóng marunggan kalí it mga disípulos ni Juán, gingpagtu-án ninrá ag bina-óy kag ida yawas ag ingyubóng sa usáng pantyon.

Kag Pagpaka-on ni Hesús sa Sobrang Limáng Libo nak Tawo

(Mateo 14:13-21 Lukas 9:10-17 Juán 6:1-14)

³⁰ Ngasing, nagbalikéy kag mga apóstoles ni Hesús sa idá, ag nag-umà sinrá it tanán nak inra nahimò ag na-itudlò. ³¹ Pagkatapos, nagsilíng si Hesús sa inrá, “tay, mapagto anay kitá sa usáng lugár nak mayado-yadô sa karamu-an agór makapahuway kamó.” Ida kalí gingsilíng dahil wayâ gitutungon kag pag-inabot it mga tawo, ag halos ay nawawar-anéy sinrá it oras nak makapahuway o makaka-on it ma-ado.

³² Kadâ, sumakáy sinrá sa rayapang patabók sa lugár nak apilá kag tawo nak nag-i-istár. ³³ Pero nakità sinrá it maramong mga tawo ag na-ayaman ninrá kag inra rumbo, kadâ nagralli-rali sinrá it baktas halín sa yabot-yabót nak mga banwa, ag kag ibá ay na-uná pa ngani rutó kisa kana Hesús. ³⁴ Pagsalta na Hesús, nakità ninrá kag abáng ramong mga tawo ag nalu-oy si Hesús sa inrá, dahil sinrá ay pay mga karnero nak wayâ it manugbantay.^s Ag Ida sinrá gingtudlu-án it maramong mga bagay.

³⁵ It katóng pasugbuhonéy kag adlaw, kag Ida mga disípulos ay nagpayungot sa Ida ag nagsilíng, “Bukir pa man kalí ag haponéy. ³⁶ Papagtu-á anay sinrá sa inggwá't mga bayáy sa lugár nak kalí ag imáw ra sa mga baryo nak asa palibot agór makabakay it inra pagka-on.”

³⁷ Pero nagsabát si Hesús sa inrá, “Kamó it paka-on sa inrá.”^t

^s6:34 Bilang 27:17 ag Ezekiel 34:5.

^t6:37a 2 Hari 4:42-44.

Ag nagpangutana sinrá, “Hari-ín ra namò abay-on kag kwartang inugbakáy it ipaka-on sa inráng tanán nak halos ay tuyaréy sa akita-ón it usáng trabahadór sa suyór it wayóng buyan!”^u

³⁸ Nagsilíng ray si Hesús sa inrá, “Pilang gadór kag tinapay nak hinâ sa inró? Hala, 'toy ag usisa-a anay.”

Pagka-usisa ninrá ay nagsilíng sinrá, “Inggwá yang dilí sa atong tanán it limáng bilóg nak tinapay ag inggwá ra it ruháng bilóg nak tinapahán nak isrá.”

³⁹ Gingpa-ingkór sinráng tanán ni Hesús it punsok-punsok sa bag-óng tubo yang nak hilaunon. ⁴⁰ Ngani, kag mga tawo ay nag-iningkór it punsok-punsok; kag ibá ay sanggatós, kag ibá ay singkuenta. ⁴¹ Gingba-óy ni Hesús katóng limáng bilóg nak tinapay ag katóng ruháng tinapahán nak isrá. Nagtangá Sidá sa langit ag nagpasalamat sa Diós, bag-ó Ida binika-biká katóng mga tinapay ag ingta-ó sa Ida mga disípulos agór inra ma-ipanagtag sa tanáng mga tawo. Ag imáw ra kag Ida inghumán sa ruháng bilóg nak tinapahán. ⁴² Nagkina-on sinráng tanán ag sinrá ay nagkabusóg. ⁴³ Pagkatapos, naglibot kag mga disípulos ag gingpangtipon ninrá kag naturang mga tinapay ag tinapahán nak isrá ag sinrá ay nakapunò pa it doseng bayu-ong. ⁴⁴ Hagtó sa mga tawo nak nagkina-on it katóng tinapay ag isrá, kag mga kayake sa inra ay mga limáng libo.

Kag Pagpanaw ni Hesús sa Ibabaw it Ragat

(Mateo 14:22-33 Juán 6:15-21)

⁴⁵ Pagkaka-on, pinasakáy nak ra-an ni Hesús kag Ida mga disípulos sa rayapang agór mag-una sa pagtabók sa banwa it Betsayda habang Ida gingtutugon nak magpa-uli-éy kag mga tawo. ⁴⁶ Pagkapamuhón Nidá sa inrá, tumukár Sidá sa baguntor agór magpangamuyò.

⁴⁷ It katóng gumab-éy asa yaworéy kag rayapang nak gingsasakyán it mga disípulos, ag si Hesús ay rutó sa takas nak a-usá. ⁴⁸ Nakità ni Hesús nak napapakahirapan sa pagga-ór kag Ida mga disípulos dahil songsongon kag hangin. Mga bandang alas kwatro it aga,^v natyamparán sinrá ni Hesús nak nagpapanaw sa ibabaw it ragat.^w Aligaran tan-á sinrá ni Hesús, ⁴⁹ ugaling nakità Sidá it Ida mga disípulos nak nagpapanaw sa ibabaw it ragat ag kabi ninrá katóng

^u6:37b Kalí ay 200 denaryo sa inra kwarta.

^v6:48a o “pang-ap-át nak pagrilyebo it gwardya sa gab-í.” Kalí ay tunà sa mga bandang alas tres hanggáng alas sa-ís.

^w6:48b Job 9:8, Salmo 77:19 ag Isáias 43:15.

inra nakità ay murto, kadâ napa-ukáw sinrá. ⁵⁰Tanán sinrá ay nakakità sa Ida ag abáng kahadlok ninrá.

Pero nagbisaya si Hesús sa inrá, “Ayâ kamó gikahadlok! Si Hesús Akó! Pa-isuga kag inro bu-ót!” ⁵¹Ag nagsakáy Sidá sa inra rayapang ag kag hangin ay tumungon. Ag subra kag inra katingayá, ⁵²dahil wayâ pa gihapon ninrá na-isip kung sin-ó talagá Sidá abér it katóng Ida mapaka-on kag karuramong tawo it pilang bilóg yang nak tinapay, dahil bukô pa ninrá kalí kayang isipon.

Kag Pagpa-ado ni Hesús sa mga di Sakít sa Genesarét

(Mateo 14:34-36)

⁵³Sa inra pagtabók ay rutó sinrá girunggo sa lugár it Genesarét ag sina-og ninrá kag inra ingsakyán. ⁵⁴Pagkasalta ninrá, nakilaya nak ra-an it mga tawo si Hesús, ⁵⁵ag kalí ay inra pinamalità sa mga taga rutó ag nag-iniknat nak aray-on kag inra m masakít, abér katóng mga asa rudan, kung hari-ín man nak lugár ninrá narunggan nak rahagtó si Hesús. ⁵⁶Nganì, abér hari-ín Sidá magpagto, sa mga banwa, baryo o bukir man, ay ingrarayá it mga tawo kag inra mga di sakít sa inra mga plasa. Nagpapakitlu-oy sinrá sa Ida nak abér makasaplír yang sa mga pabiling sa gadar it Ida barò^x agór sinrá ay mag-ado. Ag kag tanáng mga tawo nak makasaplír rilí ay na-ado.

Kag Ibáng mga Namathang Sulunranon ay Bukô Kumporme sa Kasugu-án it Diós

(Mateo 15:1-9)

7 ¹Ngasing, inggwá't mga Pariseo ag mga Manunudlò it Kasugu-án it Diós^y nak halín sa syudad it Herúsalem, ag sinrá ay nagpayungot kang Hesús. ²Nakità ninrá nak kag Ida mga disípulos ay nagkaka-on nak wayâ anay gipapanghinaw ag kalí ay bukô kumporme sa inra gingtutudlò.

³Dahil kag mga Pariseo ag tanáng mga lahi it Hudyo ay indî magka-on hastáng wayâ sinrá nakakapanghinaw it damót, kumporme sa inra namathan sa inra mga maguyang. ⁴Ag kung sinrá ay halín sa merkado, indî anay sinrá magka-on hanggáng wayâ pa sinrá nakakalímpyo it inra yawas agór mawagit kag mga madupít o mga kasal-anan nak nagtapon sa inra halín sa ibáng mga tawo rutó sa merkado. Ag maramò pa kag inra mga gingsusunór tuyár

^x6:56 Bilang 15:38-39.

^y7:1 o “Eskriba” nak halín sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

sa paghugas it mga tasa, pitsil, ag kalderong bronse, [imáw ra kag pagpunas anay sa inra mga pasanrigan sa pagka-on, bag-ó kalí gamiton.]

⁵Kadâ, nagpangutana kalíng mga Pariseo ag mga Manunudlò kang Hesús, “Asing wayâ gisusunór kalíng imo mga disípulos sa mga sulunranon it atò mga maguyang, ag naka-on yang sinrá it wayát pupanghinaw?”

⁶Gingsabát sinrá ni Hesús, “Wayáng gadór gisalâ si Propeta Isáias sa ida gingpropesiya tungór sa inró nak mga pakitang tawo yang. Dahil kalí kag nasuyat sa Sagradong Kasuyatan:

“ ‘Kalíng mga tawo ay nagdadayaw sa Akò parayan sa inra mga bisaya,

pero kag inra tagipusu-on ay mayadô sa Akò.

⁷‘Wayát puyós kag inra pagdayaw sa Akò,
sa inra pagpanudlò nak halín sa Diós kag mga tudlòng
human-humán yang it tawo.’^z

⁸Gingbabaliwayâ ninró kag Kasugu-án it Diós ag imáw ninró it gingpapaka-intyendi kag pagsunór sa mga sulunranon it mga tawo.”

⁹Nagpadayon pa Sidá sa pagsilíng, “Ma-ayong gadór kamó humumán it parayan nak mabaliwayâ kag Kasugu-án it Diós, agór imáw it masunór kag inro sulunranon! ¹⁰Bagoy nagsilíng si Móises, ‘Tahura kag imo tatay ag nanay,’^a ag ‘Abér sin-o man kag maglaban sa ida tatay ag nanay ay dapat nak mamatáy.’^b ¹¹Pero dahil nak kag inro mga ingtutudlò ay magsilíng kag mga anák sa inra tatay o nanay nak, ‘Pasensya anay Nay, katóng akò inugta-ó tan-á sa imo ay hinalaréy nakò sa Diós (sa inra ay Corban), kadâ waya-éy akó it ma-itata-ó sa inró.’ ¹²Dahil rahang inro mga sulunranon nak ingtutudlò sa mga tawo ay ingbabay-an ninró it lugár nak makabulig kag mga anák sa inra tatay o nanay. ¹³Dahil dilí, ingwawar-an ninró it puyós kag mga bisaya it Diós, parayan sa pagtudlò ninró sa ibá it inro namathan. Ag bukò yang kalí kag inro ginghuhumán kundî maramò pang ibá.”

---

^z7:7 Isáias 29:13.

^a7:10a Exodo 20:12.

^b7:10b Exodo 20:12 21:17, Levitico 20:19 ag Deuteronomio 5:16.

Kag mga Bagay nak Nagpapaya-in sa Tawo sa Atubangan it Diós

(Mateo 15:10-20)

¹⁴ Gingpapayungot liwát ni Hesús kag mga tawo sa Ida ag nagsilíng, “Panimatì kamóng tanán sa Akò ag tyendihón ninró kalí.

¹⁵ Wayâ it bagay nak nagsusuyór sa yawas it tawo nak nagpapaya-in sa ida sa atubangan it Diós; kag nakakapaya-in sa tawo ay kag mga bagay nak nagliliwás halín sa idá.”

¹⁶ [Kung gusto ninró nak maka-intyendi ay panimatì it ma-ado.]^c

¹⁷ Pagkatapos, binada-an Nidá kag mga tawo ag ka-ibahan kag Ida mga disípulos ay nagsuyór sinrá sa bayáy nak inra ingdadayunan. Ag rutó ay gingpangutana Sidá it Ida mga disípulos tungór sa Ida ingbisaya. ¹⁸ Silíng Nidá sa inrá, “Patí ra yakí kamó ay indí maka-intyendi! Bukô bagá gihapon mahadag sa inró nak kag mga bagay nak halín sa liwás, ay indí makapaya-in sa tawo, ¹⁹ dahil kalí ay nadiretso sa bituka, bukô sa bu-ót, ag kalí ay naliwás ray ra sa yawas?” Sa pagbisaya Nidá it kalí ay Ida gingsisilíng nak tanáng pagka-on ay malimpyo ag puyding ka-unon.

²⁰ Padayon pa Nidá nak ingsilíng, “Kung ni-o kag nagliwás sa tawo halín sa ida bu-ót ay imáw kag nakakapaya-in sa tawo. ²¹ Dahil sa bu-ót it tawo naghahalín kag maya-in nak pag-i-isip, pagpanguyág sa bukô ida asawa, pagpanákaw, pagpangmatáy, pagpangawatan, ²² kahakugan, kaya-inan, pangluko, paghumán it mga kabastusan, pagkahili, pagpanglibák, kahambugan, ag katúrpihan. ²³ Kalíng tanán nak maya-ing mga bagay nak naghahalín sa bu-ót it tawo ay imáw kag nagpapaya-in sa tawo.”

Kag Pagtu-o it Usáng Kabade nak Bukô Hudyo

(Mateo 15:21-28)

²⁴ Ag halín dilí, si Hesús ay pumagto sa lugár it Tiro. Nagdayon Sidá sa usáng bayáy rutó ag wayâ tan-á Nidá gustong ma-ayaman it mga tawo nak hagtó Sidá, ugaling ay indí nak gadór kalí matagò sa inrá. ²⁵ Sa nak ra-an ay usáng nanay nak kag anák nak kabade ay nasasaniban it maya-ot nak ispírito kag pumagto kang Hesús ag yumuhór sa ida atubangan. ²⁶ Kalíng na-anay ay bukô Hudyo, kundí usáng Griyego nak Siropenisya gi-anákan. Pero nagpakitlu-oy gihapon sidá kang Hesús nak palayason kag maya-ot sa ida anák.

---

^c7:16 o “Kung inggwá kamó it talinga ay panimatì.”

²⁷ Pero nagsabát si Hesús sa idá, “Abusgon anay kag mga anák dahil bukô tamà nak bay-on kag pagka-on sa mga anák ag ibahog sa mga iro.” (Kag Ida gustong bisayahon nak mga anák ay mga lahì it Hudyo ag kag mga iro ay katóng bukô mga Hudyo.)

²⁸ Nagsabát ray kalíng nanay, “Ohô nganì, Gino-o, pero kag mga iro nak nagbantay sa irayom it lamesa ay nakakaka-on ra it katóng mga ramo-ramò nak natitikrag it mga anák.”

²⁹ Kadâ, nagsabát si Hesús sa idá, “Dahil sa imo sabát nak kinâ, makakapa-uli-éy ka it hanuyos. Katóng maya-ot nak ispírito ay naglayaséy sa imo anák.”

³⁰ Nagpa-uli-éy matu-or katóng nanay ag nakità nidá nak kag ida anák ay ma-adoy kag pagpahuway, ag kag maya-ot ay waya-éy sa idá.

Kag Pagpa-ado ni Hesús sa Usáng Tawo nak Bungoy ag Apa

³¹ Pagkatabo rilí naghalín si Hesús sa lugár it Tiro. Nagdiretso anay Sidá sa banwa it Sidón ag bag-ó Sidá bumalik sa inggwá't Ragat it Galileya ay lumikáw anay Sidá papagto sa lugár it Decapolis (o Sampuyong Syudad). ³² Gingrayá sa ida rutó it mga tawo kag usáng tawo nak bungóy ag apa. Nagpakitlu-oy sinrá kang Hesús nak ibabaw kag Ida damót dilí sa tawo agór sidá ay mag-ado.

³³ Gingrayá sidá ni Hesús sa u-unhan nak mayadô sa mga tawo. Ingsoksok anay ni Hesús kag Ida mga tudlò sa buhò it magkanyudong talinga it kalíng tawo. Sumunór ay gingruya-an Nidá kag Ida damót ag gingsaplír kag rila it kalíng tawo, ³⁴ bag-ó nagtanga Sidá sa langit ag naghingáb it marayom. Pagkatapos, nagsilíng Sidá sa tawo, “Epata.” Kag gustong bisayahon it kalí ay “Ma-abrihan ka.”

³⁵ Sa nak ra-an na-abrihán kag ida talinga ag sidá'y nakarungóg ag pay yumuga kag ida rila, ag nakabisaya sidá it tadlóng.

³⁶ Gingpakatugon ni Hesús kag mga tawo nak nagsinunor gihapon sa inra nak indíng gadór mag-umà abér kanin-o it tungór rilí sa Ida inghimò. Pero abér ni-o Nidá it pigá ay lalo pa nganì sinrá nak nagpang-uma-umâ. ³⁷ Ag kag mga tawo nak nakarungóg ay abáng katingaya ag nagsilíng, “Aba, abáng ado kag Ida inghumán no! Napapa-ado Nidá kag bungóy ag kag apa.”^d

^d7:37 Isáias 35:5.

Kag Pagpaka-on sa Sobrang Ap-at nak Libong Tawo

(Mateo 15:32-39)

8¹ It katóng panahón nak kató ra, nagtipon ray kag maramong tawo agór magpanimatì kang Hesús hanggáng na-ubusan sinrá it pagka-on, kadâ ingtawag Nidá kag Ida mga disípulos ag nagsilíng sa inrá, ²“Nalulu-oy Akó sa mga tawong kalí dahil ngasing ay patatlóng adlawéy ninrá rilí ag waya-éy sinrá it aka-unon. ³Kung apapa-uli-on ra Nakò sinrá nak gutom, sabaling madismayo sinrá sa rayan; mayadó pa man kag ginghalinán it ibá sa inrá.”

⁴Pero nagsilíng sa Ida kag Ida mga disípulos, “Pa-unó ra natò mapapaka-on kalíng mga tawo rilí sa mayadóng kabukiran?”

⁵Nagpangutana si Hesús sa inrá, “Pilang bilóg pa kag inro tinapay?”

Sabát ninrá, “Pito.”

⁶Gingsugò anay Nidá kag mga tawo nak mag-iningkór, ag bina-óy Nidá katóng pitóng bilóg nak tinapay. Pagkapasalamat Nidá sa Diós, Ida binika-bika kag mga tinapay ag tina-o sa Ida mga disípulos agór inra ipanagtag sa tanáng mga tawong rahagtó. Ag gingpanagtag matu-or sa inra kalí. ⁷Inggwá ra sinrá it pilang bilóg nak ma-intik nak mga tinapahán nak isrà, ag pagkapasalamat ray ni Hesús sa Diós, Ida gingsugò sa mga disípulos nak kalí ay inra ra ipanagtag sa mga tawo. ⁸Ag sinrá ay nagkina-on ag nagkabusog. Pagkatapos, naglibot kag mga disípulos sa mga tawo ag inra pinangtipon kag naturang mga pagka-on ag napunò pa ninrá kag pitóng bukot. ⁹Kag mga tawong nagkina-on ay subrang ap-át nak libo. ¹⁰Pagkaka-on ninrá ay ingpapa-uli-éy sinrá ni Hesús. Ag si Hesús ag Ida mga disípulos ay sumakayéy sa inra rayapang ag tumabok sinrá papagto sa lugar it Dalmanuta.

Naghagar it Milagro Kag mga Pariseo Agor Purbahán kung si Hesús ay Talagang Halín sa Diós

(Mateo 16:1-4)

¹¹Usáng adlaw, inggwá't mga Pariseo nak nagpagto kang Hesús ag nagsu-ay-su-ayán sinrá. Gusto ninráng purbahán kung talagáng si Hesús ay halín sa Diós, kadâ naghagar sinrá it usáng milagro halín sa langit. ¹²Napahingáb si Hesús it marayom ag nagsilíng, “Asi arang kalíng mga tawo ngasing nak panahón ay naghahanap it milagro?”

Sa kamatu-uran yang, ingsisilíng Nakò sa inró, wayâ nak gadór it ipakità sa inró nak milagro.”

¹³ Pagkasilíng ni Hesús it kalí, binada-an Nidá sinrá ag nagsakáy ray sinrá it Ida mga disípulos sa rayapang ag nagtabók papagto sa ibáng baybay.

Kag mga Maya-in nak Batasan it mga Pariseo ag it mga Ka-ampin ni Haring Herodes ay Gingpapatuyar sa Lebadora

(Mateo 16:5-12)

¹⁴ Ngasing, nalimutan it mga disípulos nak magbayon it pagka-on sa inra pagsakáy sa rayapang, puyra yang sa usáng bilóg nak tinapay.

¹⁵ Ginggamit ni Hesús kalíng kamutangan nak magpa-andam sa inrá, “Tanra-í nak gadór ninró it ma-ado, mag-andam kamó sa abér ma-isót yang nak maya-in nak batasan it mga Pariseo ag it mga ka-ampin ni Haring Herodes dahil kalí ay tuyár sa usáng ma-isót yang nak lebadora^e nak kayang pa-alsahon kag marakóng arina.”

¹⁶ Ag dahil dilí ay nag-inistoryahan kag mga disípulos ag silíng ninrá, “Wayâ abi kitá't bayong tinapay e.”

¹⁷ Dahil ayam ni Hesús kag inra ingbibisaya, nagpangutana Sidá, “Asing ging-i-istorya pa ninró kung wayâ man kamó it bayon nak tinapay? Wayâ pa bagá gihapon kamó it namamasran o na-i-intyendihán? Talaga bagá nak matugaséy kag inro mga tagipusu-on?^f ¹⁸ Inggwá nak gadór kamó it mga matá, indî bagá kamó makakità? Inggwá ra kamó it mga talinga, indî bagá kamó makarungóg?^g Wayâ bagá ninró natatanra-í kag Akò ginghimò? ¹⁹ It katóng Akò ingpangbika-biká kag limáng bilóg yang nak tinapay ag gingpaka-on sa subrang limáng libong tawo, pilang bayu-ong kag tura nak inro natipon?”

Sabát ninrá, “Dose.”

²⁰ “Ay it katóng paka-unon Nakò kag subrang ap-át nak libong tawo it pinisang-pisang Nakò nak pitóng bilóg yang nak tinapay, pilang bukot kag tura nak inro natipon?”

Sabát ray ninrá, “Pito.”

²¹ Ag silíng Nidá sa inrá, “Hay wayâ pa gihapon ninró na-i-intyendi!”

^e8:15 Sa mga Hebrohanon kag rakóng epekto it ma-isót yang nak lebadora ay simbulò it epekto it kaya-inan.

^f8:17 Isáias 6:9-10 ag Jeremias 5:21.

^g8:18 Ezekiel 12:2.

Kag Pagpa-ado ni Hesús sa Usáng Bulag sa Betsayda

²² Ngasing, nagrunggo-éy sinrá rapit sa banwa it Betsayda. Rutó ay inggwá't mga tawo nak nagrayá kang Hesús it usáng kayaking bulág. Ag nagpakitlu-oy sinrá sa Ida nak Ida kalí huytan agór mag-ado.

²³ Ging-agkay anay Nidá kalíng bulág paliwás sa baryo. Rutó ay ingruya-an Nidá kag mga matá it kalíng bulág bag-ó hinuytan Nidá kag mga matá it kalí ag pinangutana, “Inggwá'y ka't nakikità?”

²⁴ Nagmuyat kag bulág it diretso ag nagsilíng, “Inggwá akó't nakikità nak mga tawo, ugaling sinrá ay pay mga kahoy nak nagpapanaw.”

²⁵ Ginghuytan liwát ni Hesús kag mga matá it kalíng bulág. Nagtarok kalí ag nakakità sidá it ma-ado dahil nagbalikéy kag ida dating pagmuyat. ²⁶ Pagkatapos, pinapa-uli-éy sidá ni Hesús, pero ingtugon sidá, “Aya-éy girayan sa baryo.”

Kag Pagsilíng ni Pedro nak si Hesús ay Kristo

(Mateo 16:13-20 Lukas 9:18-21)

²⁷ Pagkatabo rilí, nagpadayon si Hesús ag kag Ida mga disípulos sa inra pagpanaw papagto sa mga baryo sa palibot it banwa nak Cesareya Pilipo. It kag sinrá ay nagpapanaw, pinangutana sinrá ni Hesús, “Sin-o kunó Akó silíng it mga tawo?”

²⁸ Ag nag-umà sinrá, “Silíng ninrá Ikáw kunó si Juán nak Manugbawtismo, pero silíng it ibá, Ikáw kunó kag propeta it katóng una nak si Elias, ag inggwá ra it nagsisilíng nak Ikáw kunó ay usá sa ibáng mga propeta it katóng una.”

²⁹ Ngasing, nagpangutana Sidá sa inrá, “Pero si-o Akó sa inró?”

Kag nagsabát ay si Pedro, “Ikáw kag Kristo.”

³⁰ Pagkarungóg it kalí ni Hesús, ingtugon Nidá sinrá nak indíng gadór gi-umà kalí abér kanin-o.

Kag Pagbisaya ni Hesús Tungór sa Ida Ati-ison nak Maramong Hirap ag sa Ida Magigíng Kamatayon

(Mateo 16:21-28 Lukas 9:22-27)

³¹ Ag nagtuna-éy si Hesús it pagtudlò sa Ida mga disípulos nak Sidá nak imáw kag Anák it Tawo^h ay kinahangyán nak magti-ís it maramong hirap ag isikway it mga Kamaguyangan it Sinagoga,ⁱ

^h8:31a, 38 Kalíng tawag ay naba-óy sa Daniel 7:13-14.

ⁱ8:31b o “mga Punò it Sinagoga.”

mga Punong Pari ag mga Manunudlò it Kasugu-án it Diós.^j Silíng pa Nidá, Sidá ay amatyon, ugaling sa pangtatlong adlaw, Sidá ay mababanhaw.³² Mahadag kag Ida pagbisaya it kalí sa inrá. Dahil dilí, ing-ikag Sidá ni Pedro sa usáng habig ag gingsikrituhan it pagsaway dahil abi nidá ay nagpapangasa si Hesús.

³³ Pero tinalikuran Nidá si Pedro ag habang nagmumuyat Sidá sa Ida mga disípulos ay ingsaway Nidá si Pedro ag sumiling, “Halín sa Akò atubangan Satanás! Kag imo ging-i-isip ay bukò para sa Diós kundí para sa tawo.”

³⁴ Ag ingpapayungot ni Hesús kag mga tawo ka-umir kag Ida mga disípulos, ag nagsilíng sa inrá, “Abér sin-o man kag gustong magsunór sa Akò ay kinahangyán nak limtan nidá kag kagustuhan it ida sarili, ag maghanrà nak magti-ís it hirap abér hanggáng kamatayon tuyár sa usáng nagpapas-an it ida krus bag-ó magsunór sa Akò.³⁵ Dahil abér sin-o nak magsalbar it ida sarili rilí sa dutà ay mawawagit sa ida kag kabuhì sa langit, pero abér sin-o nak magsikway sa ida sariling kagustuhan alang-alang sa pagsunór sa Akò ag sa Ma-adong Balità^k ay maluluwas.³⁶ Dahil ni-o kag mapapakamós it tawo kung mapapasa-ida nganì kag tanáng namumut-an nidá rilí sa kalíbutan ay mawawagit ra kag ida kalág?³⁷ Ni-ong gadór kag ibaydo it tawo para sa ida kalág?³⁸ Abér sin-o man kag magkahudâ nak mag-umà nak nagsusunór Sidá sa Akò ag sa Akò mga bisaya, kalíng makasal-anan ag wayá't paninrugang tawo ay ikahudâ ra Nakò, Akó nak imáw kag Anák it Tawo, pagbalik Nakò rayá kag kahimaya-an it Akò Tatay sa langit ka-ibahan kag mga bala-an nak anghél.”

9¹ Ag nagpadayon Sidá it pagsilíng, “Sa kamatu-uran, inggwá't ibáng nagtitinrog dilí nak indí makarayan it kamatayon hanggáng wayâ ninrá nakikità nak kag Diós ay naghahari^m nak di gahóm.”

Nagyabot kag Hitsura ni Hesús

(Mateo 17:1-13 Lukas 9:28-36)

² Pagkalípas it an-om nak adlaw tumukár si Hesús sa usáng mata-as nak baguntor ag kag Ida ingnunót yang ay kag Ida tatlong disípulos nak sa Pedro, Santiago ag Juán. Sa inra pagtukar, si Hesús ay

^j8:31c o “Eskriba” nak halín sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

^k8:35 o “Ebanghelyo.”

^l8:37 Salmo 49:7-8.

^m9:1 o “ginghari-án it Diós.”

na-u-una sa inra ag kalíng tatlo ay nagsusunór sa Ida hulí. It katóng hagtóy sinrá nakità ninrá nak nagyabot kag hitsura ni Hesús sa inra atubangan. ³ Patí kag Ida barò ay nakakasilaw, ag kaputi-puti nak ra-óg pa kag kinulahan sa pinaka-ma-adong pangkula. ⁴ Ag nagpakità ra sa inra kag propeta it katóng una nak si Elias ka-ibahan si Móises, ag sinrá ay nagpakig-istoryahan kang Hesús.

⁵ Napsilíng si Pedro kang Hesús, “Maestro, ma-ado nak hali kami! Mahimò kami it tatlong pasinrungan no; usá para sa Imo, usá para kang Móises ag usá para kang Elias.” ⁶ Imáw kag ida nasilíng dahil bukò nidá ayám kung ni-o kag dapat nidá nak ibisaya dahil abáng kahadlok ninrá.

⁷ Ag imáw katóng gingsinrungan sinrá it rampog ag halín rutó ay nagsilíng kag boses it Diós, “Imáw kalí kag Akò Pinalanggáng Anák, panimati-i Sidá.”

⁸ Pagkatapos, nagpanglingat-lingat sinrá, ugaling waya-éy sinrá it ibáng nakità rutó kundí si Hesús yangéy.

⁹ Pagkatapos it kató, nag-os-oséy sinrá ag sa rayan ay pinaka-tugon nak gadór sinrá ni Hesús nak indí sinrá magpang-uma-umâ kung ni-o kag inra nakità hanggáng wayâ Sidá nababanhaw, Sidá nak imáw kag Anák it Tawo.ⁿ

¹⁰ Kadâ nganì naghupos yang sinrá, pero nagpinangutan-án sinrá sa usa'g-usá kung ni-o kalíng Ida gingsisilíng nak mababanhaw Sidá.

¹¹ Ag nagpangnutana sinrá kang Hesús, “Asing nagsilíng kalíng mga Manunudlò it Kasugu-án it Diós^o nak bag-ó mag-abót kag Kristo ay dapat mapalí anay si Propeta Elias?”

¹² Nagsabát sa inra si Hesús, “Dapat talagá nak magpalí anay si Elias agór ihanrà kag tanán.^p Ag buko'y inra gingsuyat ra nak kag Anák it Tawo ay dapat magti-ís it maramong hirap ag pagminos?^q

¹³ Pero kag akò inggisilíng sa inró ay nakapaléy si Elias ag tinuman ninrá kag inra kagustuhan nak matyón sidá, kumporme sa nasuyat nak matatabô sa idá.”

ⁿ9:9,12,31 Kalíng tawag ay naba-óy sa Daniel 7:13-14.

^o9:11 o “Eskriba” nak halín sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

^p9:12a Malakias 4:5.

^q9:12b Isías 53:3.

Gingpa-ado ni Hesús kag Usáng Anák nak Gingsasaniban it Maya-ot nak Ispírito

(Mateo 17:14-21 Lukas 9:37-43a)

¹⁴ Pagbalik ninrá sa nabilín nak mga disípulos, nakità ninrá nak maramong mga tawo kag nakapalibot sa inrá. Inggwá ra rutò it mga Manunudlò it Kasugu-án it Diós ag sinrá ag kag mga disípulos ay nagsusu-ay. ¹⁵ Abáng katingaya it mga tawo pagkakità kang Hesús, ag sa nak ra-an ay rumayagan sinrá pasapóy sa ida ag binugno ninrá sidá.

¹⁶ Ag nagpangutana Sidá sa inrá, “Ni-o kag inro ingsusu-ayán?”

¹⁷ Ag inggwá't usá sa mga rahagtóng tawo kag nagsabát sa Idá, “Maestro, gingrayá nakò sa Imo kag akò anák nak binatilyo nak na-udón dahil Sidá ay ingsasaniban it maya-ot nak ispiro. ¹⁸ Ag kadâ sidá ina-abót, inapabuyagsak sidá it kalí sa raga. Nasubò kag ida yubà, napagot kag ida mga ngisì, ag napanugas sidá. Nagpangabáy akó sa Imo mga disípulos nak palayason kalíng maya-ot pero indí ninrá mahumán kalí.”

¹⁹ Nagsabát si Hesús sa inrá, “A! Kamóng mga wayá't pagtu-o nak mga tawo hanggáng sa-uno pa Nakò kamó dapat nak ibhan? Hanggáng sa-unó Akó mati-ís sa inró? Ray-a kináng anák dilí sa Akò.” ²⁰ Ag rinayá ngani ninrá kináng anák sa Idá.

Pagkakità it maya-ot kang Hesús, sa nak ra-an gingpasalikar nidá kag anák ag kalí ay tumumba ag kumisaykisay sa ragâ it nagsusubó kag yubà.

²¹ Nagpangutana ngasing si Hesús sa tatay it kalíng anák, “Kag-uno pa sidá gitutuyár it kalí?”

Sabát it tatay, “Tunà it katóng ma-isót pa sidá. ²² Maramong beseséy sidá nak ingpabuyagsak it kalí sa kayado ag sa sapa agór matyón sidá. Malu-oy ka sa amò, buligi kamí kung kaya nimó.”

²³ Silíng ni Hesús sa idá, “Asing masilíng kang kung kaya Nakò! Tanán ay mahihimò sa usáng nagsasalig.”

²⁴ Sa nak ra-an napa-ukáw kináng tatay ag nagsilíng, “Nagtutu-o akó. Buligi pa akó nak mahusto kag akò pagtu-o sa Imo!”

²⁵ Pagkakità ni Hesús nak marinagipon kag mga tawo sa inrá, Ida sinaway kináng maya-ot nak nagsanib sa anák, “Ikáw maya-ot nak ispiro nak nagpapangbungóy ag nagpapang-udón, layas hinâ sa idá, ag bada-ey nak gadór gibalik sa idá.”

²⁶ Pagka-idagak it kináng maya-ot nak asa anák ag pagkapakisaykisay it tudo rilí, humalín kalí sa anák. Ag kináng anák ay pay minatayéy gimuyatan, kadâ nagsilíng kag karamu-an, “Minatayéy sidá.” ²⁷ Pero, hinuytan ni Hesus sa damót kináng anák ag binangon. Ag tuminrog nganì kináng anák.

²⁸ Pagkatapos, nagsuyór sa Hesus sa bayáy nak inra ingdadayunan, ag it katóng sinrá-sinrá yangéy ay nagpangutana sa Ida kag Ida mga disípulos, “Asing wayâ namò napalayas katóng maya-ot?”

²⁹ Gingsabát sinrá ni Hesus, “Katóng klase it maya-ot ay indíng gadór mapalayas, kundî parayan yang sa pagpangamuyò.”

Nagbisaya Liwat si Hesus Nahanungór sa Ida Kamatayon

(Mateo 17:22-23 Lukas 9:43b-45)

³⁰ Halín rutó sa lugár it Cesareya Pilipo ay nagpadayon sinrá ag nagrayan sa Probinsya it Galileya. Ag kalí ay wayâ Nidá gigustuha nak masaduran it mga tawo, ³¹ dahil ngasing ay Ida gingtutudlu-án kag Ida mga disípulos sa pagsilíng Nidá, “Akó nak imáw kag Anák it Tawo ay atra-iduron ag ita-ó sa damót it mga tawo nak imáw kag mamatáy sa Akò, ag pagkamatáy ninrá sa Akò, sa pangtatlóng adlaw ay mababanhaw Akó.”

³² Pero wayâ ninrá kalí na-intyendihé, ag nahadlok sinrá magpangutana sa idá.

Kag Magigíng Punò it mga Disipulos

(Mateo 18:1-5 Lukas 9:46-48)

³³ Sa inra pagpadayon naka-abót sinrá sa banwa it Capernaúm, ag pagkasuyór na Hesus sa bayáy nak inra ingdadayunan ay nagpangutana Sidá sa Ida mga disípulos, “Ni-o katóng inro gingsusu-ayán sa rayan?”

³⁴ Pero humipos yang sinrá, dahil it kag sinrá ay nagbabaktas papagto kag inra gingsusu-ayán ay kung si-o sa inra kag magigíng inra puno.

³⁵ Umingkór ngasing Sidá ag Ida gingtawag kag doseng apóstoles ag nagtudlò Sidá sa inrá, “Kung inggwá sa inró it gustong magpanguna, dapat sidá nak magpa-ubós ag magserbisyo sa tanán.”

³⁶ Ag rahâ ra ay inggwá it usáng anák ag kalí ay Ida ingba-óy ag pinapagto sa inra tungâ, bag-ó kinupkupan ag nagsilíng sa inrá, ³⁷ “Abér sin-o man kag magbaton sa usáng anák sa Akò pangayan, sidá ra ay nagbaton sa Akò. Ag abér sin-o man nak nagbaton sa Akò

ay bukô Akó yang kag ida gingbaton kundí kag Diós nak nagparayá sa Akò.”

Kung Bukô Atò Kalaban ay Ka-ampin Nato

(Lukas 9:49-50)

³⁸ Nagsilíng si Juán kang Hesús, “Maestro, nakakità ra kamí it usáng tawo nak nagpapalayas it mga maya-ot nak ispírito sa paggamit it Imo pangayan, ag ingsawáy namò sidá dahil bukô namò sidá ka-ibahan.”

³⁹ Pero nagsabát si Hesús, “Pabad-e yang ninró sidá dahil wayá't naghuhumán it milagro parayan sa Akò Ngayan ag pagkatapos ay amaya-inon ray Akó. ⁴⁰ Dahil, kung bukô atò kalaban ay ka-ampin natò. ⁴¹ Tanra-í ninró kalí, abér sin-o man kag miskan mapa-inóm yang sa inro it tubì sa pangayan ni Kristo dahil nagsusunór kamó sa Akò ay talagáng makakabaton it ida suhoy.

Kag Pagpa-andam ni Hesús it Magigíng Kaparusahan sa mga Makasal-anan

(Mateo 18:6-9 Lukas 17:1-2)

⁴² “Abér sin-o man kag magíng dahilán it pagkasalâ it usáng tuyár sa posit nak kalí nak nagtutu-o sa Akò, mas ma-ado pa sa ida nak higtan sa li-og it abáng rakô nak panggiling nak bató ag ipilák sa ragat. ⁴³ Ag usá pa, kung kag inro damót yang ra ay magigíng dahilán it inro pagkasalâ ay ma-ado pa nak utuyon yangéy kinâ. Mas ma-ado pa sa inró nak maka-agom it kabuhì nak wayá't katapusan nak pungkoy kag damót kisa kumpleto nganì kag inro damót kung mapapagto ra kamó sa impyerno. Hagtó kag pagti-ís it hirap sa indí mapayong nak kayado ay wayá't katapusan. ⁴⁴ [Hagtó ra ay a-uyuran kamó it wayá't katapusan ag kag kayado rutó ay wayâ it pagkapayong.] ⁴⁵ Ag kung kag inro sikí yang ra it marayá sa inró sa kasal-anan it ma-ado pa kung utuyon yangéy kinâ. Mas ma-ado pa sa inró nak maka-agom it kabuhì nak wayá't katapusan nak pungkoy it sikí kisa kumpleto nganì kag inro sikí pero ipilák ra kamó sa impyerno. ⁴⁶ [Hagtó ra ay a-uyuran kamó it wayá't katapusan ag kag kayado rutó ay wayâ it pagkapayong.] ⁴⁷ Ag kung kag inro matá yang ra ay magigíng dahilán it inro pagkasalâ ay ma-ado pang yukaton yangéy kinâ. Mas ma-ado pa sa inró nak makasuyór sa ginghari-án it Diós sa langit nak a-usá it matá kisa ruhá nganì kag inro matá

kung ipilák yang ra kamó sa impyerno, ⁴⁸ kung hari-ín ay wayâ it pagkamatáy kag mga uyor ag kag kayado ay wayâ it pagkapayong.^r

⁴⁹ “Kag bawat usá ay apuruhon it asin, ag sa kayado,^s parayan sa pagti-ís it maramong hirap.

⁵⁰ “Kag asin ay ma-ado, ugaling kung kag lasa it kalíng asin ay maba-óy ay pa-unó pa kalí ipang-asin? “Ray-a ninró permi kag ka-aduhan it asin sa inro kabuhì, nak kag gustong bisayahon ay magíng ma-ado kag inro pagsinunranan.”

Kag Pagtudlò ni Hesús Nahanungór sa Pagbuyag

(Mateo 19:1-12 Lukas 16:18)

10¹ Ngasing, humalín sa Hesús sa Capernaúm ag pumagto sa Probinsya it Hudeya bag-ó tumabok sa Subâ it Jordan. Kag mga tawo rutó ay nagtinipon liwát sa Idá, ag kumporme sa batasang Ida dating ginghuhumán ay ingtudlu-án ray Nidá sinrá.

² Usáng adlaw, inggwá't mga Pariseo nak nagpagto kang Hesús ag nagpangutana sa idá, “Kumporme sa Kasugu-án ni Móises, puyde bagá nak kag usáng kayake ay bumuyág sa ida asawa?” Inra kalí ingpangutana dahil gusto ninrá nak purbahán kung ni-o kag Ida isabát.

³ Gingbalik sa inra ni Hesús kag inra pangutana, “Asi, ni-o kag sugò sa inró ni Móises nahanungór sa pagbuyág?”

⁴ Sabát ninrá, “Nasugót si Móises nak kag kayake ay puyding bumuyág sa ida asawa kung sidá ay mapirma sa kasuyatan it inra pagbuyág ag kalí ay ita-ó sa ida asawa.”^t

⁵ Nagsabát pa si Hesús, “Dahil yang sa katugasan it inro mga uyo kadâ ingsuyat nidá kinâ. ⁶ Pero tunà pa sa pagtuga it Diós sa tawo, ‘Gingtuga it Diós kag tawo nak kayake ag kabade’,^u ⁷ ag ‘dahil dilí, inabada-an it kayake kag ida tatay ag ida nanay agór sinráng ruhá it ida asawa ⁸ ay magíng usá’.^v Ngani buko-éy sinrá ruhá kundî usá.

⁹ Kadâ ngani, kag ingpag-usá it Diós, indî dapat pabuyagón it tawo.”

^r9:48 Isáias 66:24.

^s9:49 o “Ging-asinan it kayado.” Kag gustong bisayahon it kalí ay kung pa-onóng bawat inughalar ay ina-asinan anay agór magíng limpyo ag magíng usáng kahalamut-anan sa atubangan it Gino-o bag-ó sunugon.

^t10:4 Deuteronomio 24:1-4.

^u10:6 Hénesis 1:27 5:2.

^v10:8 Hénesis 2:24.

¹⁰ Pagkasabát it kinâ sa inra ni Hesús ay sumuyoréy sinrá sa bayáy nak inra ingdadayunan ag rutó nagpangutana kag Ida mga disípulos it nahanungór rahâ. ¹¹ Silíng Nidá sa inrá, “Abér sin-o man kag kayake nak magbuyág sa ida asawa ag mag-asawa ray sa ibá, sidá ay nagpapangawatan laban sa ida unang asawa. ¹² Ag imáw ra, abér sin-o man kag kabade nak magbuyág sa ida asawa ag mag-asawa ray sa ibá, sidá ay nagpapangawatan laban sa ida unang asawa.”

Gingbendisyunan ni Hesús kag mga Anák

(Mateo 19:13-15 Lukas 18:15-17)

¹³ Pagkatapos, inggwá ra it mga nagrayá it inra mga anák kang Hesús agór pabendisyunan sa idá, ugaling ingsawáy kalí sinrá it mga disípulos. ¹⁴ Pero it katóng nakitâ kalí ni Hesús, nahangit Sidá ag nagsilíng sa inrá, “Pabad-e yang ninró nak magpayungot kináng mga anák sa Akò, ag ayâ ninró sinrá gipigahi dahil tuyár sa inra kag mapasakop sa paghari it Diós.^w ¹⁵ Tanra-í ninró kalí, abér sin-o man kag indî magpasakop sa paghari it Diós it tuyár sa pagpasakop it usáng anák sa ida maguyang ay indî nak gadór makasuyór sa Ida ginghari-án.” ¹⁶ Ag Ida kinugos ag kinupkupan kag mga anák, bag-ó Ida gingbendisyunan sinrá sa pagbabaw it Ida damót sa inrá.

Kag Manggaranong Tawo

(Mateo 19:16-30 Lukas 18:18-30)

¹⁷ It katóng pahalionéy sa Hesús, inggwá't usáng tawo nak rumayagan pasapóy sa ida ag yumuhór sa ida atubangan. Nagpangutana kalíng tawo, “Ma-adong Maestro, ni-o kag akò dapat himu-on agór mapasa-akò kag kabuhì nak wayá't katapusan?”

¹⁸ Nagsabát si Hesús sa idá, “Asing imo Akó gingsisilíng nak ma-ado? Wayá't ibáng ma-ado, kundí kag Diós yang. ¹⁹ Ag tungór ray sa imo pangutana, ayam ra nimó kag mga Kasugu-án, ‘Bawal magpangmatáy, Bawal magpangawatan, Bawal magpanákaw, Bawal magbinakák sa imo pagtestigo, Bawal magpangrada, Tahura kag imo tatay ag imo nanay.’^x”

²⁰ Ag silíng ray it kalíng tawo, “Maestro, tunà sa akò pagkama-isot, akò kalí ingsusunór.”

²¹ Ag sa pagmuyat ngasing ni Hesús sa ida ay nagyungot kag Ida bu-ót sa ida ag nagsilíng, “Ohô, pero puyra pa rahâ, inggwá pa it

^w10:14 o “ginghari-án it Diós.”

^x10:19 Exodo 20:12-16 ag Deuteronomio 5:16-20.

usáng bagay nak kuyang sa imó. Pa-uli anay ag ibaligyà kag imo tanáng propriyedad, ag kag kwartang imo nabinta ay ibulig nimò sa mga mahirap. Ag magkaka-inggwá ka it kayamanan sa langit. Ag pagkatapos ay pa-alí ag sumunór sa Akò.”

²² Pagkarungóg it kalí it tawo, nasubó sidá ag nagpanaw sidá nak mabug-at kag bu-ót dahil sidá ay subrang manggaranon.

²³ Pagkatapos, gingmuyatan ni Hesús kag Ida mga disípulos ag sumiling, “Abáng hirap para sa usáng manggaranon nak magpasakop sa pagharì it Diós!”

²⁴ Abáng katingaya it mga disípulos sa Ida ingsilíng.

Ag nagsilíng ray Sidá sa inrá, “Mga anák, talagáng mahirap nak magpasakop sa pagharì it Diós! ²⁵ Kung mahirap para sa usáng kamelyo nak makayusót sa buhò it radom, lalo-éy para sa usáng manggaranon nak makasuyór sa ginghari-án it Diós.”

²⁶ Lalo pang sumubra kag inra katingaya, kadâ nagpinangutana sinrá sa idá, “Ay kung tuyár ay sin-o yang kag maluluwás?”

²⁷ Gingpakamuyatan sinrá ni Hesús ag nagsilíng, “Kung sa tawo yang ay talagáng indî kalí ninrá mahumán, pero mahihimò kalí it Diós; dahil wayát imposible sa Diós.”

²⁸ Napasilíng si Pedro kang Hesús, “Ma-ado nganì ay gingbada-an namò kag tanán ag sumunór kami sa Imo.”

²⁹ Silíng ni Hesús, “Sa kamatu-uran, abér sin-o man nak nagbada it ida bayáy, ida mga hali nak kayake ag kabade, ida nanay ag tatay, ida mga anák, ag ida mga dutà, alang-alang sa Akò ag sa Ma-adong Balità,^y ³⁰ mapapasa-ida kag kabugana-an ngasing; kabugana-an sa mga bayáy, mga hali nak kayake ag kabade, mga nanay, mga anák, ag mga dutà, ugaling makaka-agom ra sidá it pagpahirap. Ag pag hagtóy sidá sa langit ay makaka-agom sidá it kabuhì nak wayát katapusan. ³¹ Pero maramò nak nagpapanguna nak magigíng hulí, ag mga nasa hulí nak ma-u-una.”

Kag Pangtatlóng Pagbisaya ni Hesús Nahanungór sa Ida Kamatayon

(Mateo 20:17-19 Lukas 18:31-34)

³² It katóng hagtóy sinrá sa rayan patukár sa syudad it Herúsalem, si Hesús ay nag-una-una sa inrá, ag kag Ida mga apóstoles ay natingaya ag kag ibáng mga disípulos nak nagsusunór ra sa Ida ay pinangyawahakan. Ag marugay-rugáy, Ida inghuyat kag Ida doseng

---

^y10:29 o “Ebanghelyo.”

apóstoles ag nag-umà ray sa inra kung nio kag matatabô sa Idá. ³³ Nagsilíng Sidá, “Ngasing ay patukaréy kitá sa Herúsalem, ag Akó nak imáw kag Anák it Tawo^z ay atra-iduron ag ita-ó sa mga Punong Parì ag sa mga Manunudlò it Kasugu-án it Diós,^a ag inra Akó ahusgarán it kamatayon. Ag inra ray Akó ita-ó sa mga bukô atò kalahi^b ³⁴ nak imáw kag ma-insulto ag maruya sa Akò. Inra ra Akó alatiguhón ag amatyon, pero sa pangtatlóng adlaw Akó ay mababanhaw.”

**Kag Pangabáy na Santiago ag Juán
nak Mabutáng sa Pinaka-mata-as nak Pwesto**

(Mateo 20:20-28)

³⁵ Marugay-rugáy nag-una-una ray si Hesús ag ging-abót sidá na Santiago ag Juán nak mga anák ni Zebedeo. Nagsilíng sinrá sa idá, “Maestro, inggwá tan-á kamí it ipangabáy sa Imo, ag kabáy pang indí kamí Nimó gipa-indi-an.”

³⁶ Nagpangutana sidá sa inrá, “Asi, ni-o kag gusto ninróng humanón Nakò?”

³⁷ Ag nagpangabáy sinrá, “Gusto namò nak kamíng ruhá it Imo apa-ingkuron sa Imo tu-ó ag walá, pag Ikáw ay maghari-éy sa Imo kahimaya-an.”

³⁸ Pero nagsilíng si Hesús sa inrá, “Wayâ ninró na-a-ayamí kung ni-o kag inro inghahagar. Kaya bagá ninróng yag-ukon kag unór it tasa nak Akò ayag-ukon? Kaya bagá ninró nak agumon kag kamatayon^c nak Akò a-agumon?”

³⁹ Ag nagsabát sinrá, “Ohô, kaya namò.”

Silíng ray ni Hesús, “Ayag-ukon matu-or ninró kag Akò ayag-ukon, a-agumon ra ninró kag kamatayon nak Akò a-agumon. ⁴⁰ Pero bukô Akó kag nagsisilíng kung sin-o kag makaka-ingkór sa Akò tu-ó o walá, dahil kag lugár nak inro inghahagar ay para sa mga talagáng gingtigana-an it kalí.”

⁴¹ It katóng ma-ayaman kalít katóng sampuyo pang apóstoles, nahangit sinrá kana Santiago ag Juán. ⁴² Kadâ, gingtawag sinrá ni Hesús ag ingsilíng, “Ayam ninró nak kag mga gingkikilayang mga punò it mga paganong nasyon ay imáw it nagmamanda sa mga tawo,

---

^z10:33,45 Kalíng tawag ay naba-óy sa Daniel 7:13-14.

^a10:33b o “Eskriba” nak halín sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

^b10:33c o “mga Hentíl” nak halín sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

^c10:38 o “bawtismo.”

ag kag mga ragkong tawo ay nagpapang-api sa inró. ⁴³ Pero bukô tuyár kinâ sa inró, ag abér sin-o sa inró kag gustong magíng punò ay dapat magíng tuyár sa sugu-ón nak nagseserbisyo sa tanán. ⁴⁴ Ag abér sin-o sa inró kag gustong magpanguna ay dapat magíng tuyár sa ulipon nak mapa-ubós sa tanán. ⁴⁵ Akó nak imáw kag Anák it Tawo ay nagpa-alí bukô para serbisyuhan, kundí para magserbisyo ag magta-ó it Akò kabuhì bilang pangtubós para sa maramong tawo.”^d

Kag Pagpa-ado ni Hesús kang Bartimeo nak Bulag

(Mateo 20:29-34 Lukas 18:35-43)

⁴⁶ Ngasing, nagrayan sinrá sa banwa it Jerico, ag sa pagliwás rutó ni Hesús ag it Ida mga disípulos ay nakarungan ninrá kag maramong mga tawo. Sa habig it inra arayanan ay inggwá't nag-i-ingkór nak usáng bulág nak manugpalimós, nak kag ngayan ay Bartimeo nak anak ni Timeo. ⁴⁷ Narunggan ni Bartimeo nak si Hesús nak taga Názaret ay marayan. Kadâ, pumaka-ukáw sidá, “Hesús, Anák ni Davíd, kaluy-i akó!”

⁴⁸ Gingsawáy sidá it mga tawo ag pinahipos. Pero lalo nidáng pinaka-kusgan kag ida pag-ukáw, “Anák ni Davíd, kaluy-i akó.”

⁴⁹ Nagpundo si Hesús sa Ida pagpanaw ag nagsilíng, “Ayabaha sidá.”

Ag ging-ayaba ngani ninrá kináng bulág ag ingsilíng, “Magkasadya ka! Maléy, tinrog, gingpapa-ayaba ka Nidá.”

⁵⁰ Ging-itsa nidá kag ida alimongmong ag nagtinrog nak ra-an ag nagpayungot kang Hesús.

⁵¹ Nagpangutana si Hesús sa idá, “Ni-o kag gusto nimóng humanón Nakò para sa imo?”

Nagsabát kag bulág, “Gino-o, kabáy pang makakità liwát akó.”

⁵² Nagsabát si Hesús, “Pa-uli-éy, gingpa-ado ka it imo pagtu-o.” Ag sa nak ra-an sidá ay nakakità ag sumunór kang Hesús.

Kag Pagsuyór ni Hesús sa Herúsalem nak Pay Usáng Hari nak Nagpapakitá nak Matimunong kag Tuyo

(Mateo 21:1-11 Lukas 19:28-40 Juán 12:12-19)

11 ¹ Ag naka-abotéy sa Hesús sa mayungot it syudád it Herúsalem, rapit sa mga baryo it Betpage ag Betanya nak asa pa-os-oston it Baguntor it mga Olibo. It katóng hagtóy sinrá, gingpapagto ni Hesús kag ruhá sa Ida mga disípulos sa usáng baryo

^d10:45 Isáias 53:10-12.

rutó. ² Nagsilíng Sidá, “Pagtó kamó sa baryo nak asa u-unhan. Ag pagsuyór ninró rutó, makikità ninró kag nakalíg-or nak usáng torete it asno nak wayâ pang gadór it nakakasakáy. Bay-on yang ninró kató ag ray-ón dilí. ³ Kung inggwá't magpangutana sa inró kung asing ingba-óy ninró kató, silínggon ninró nak kató ay kinahangyán it Gino-o ag i-uli ra nak ra-an pagkatapos.”

⁴ Ag nagpagtóy nganì katóng ruhá. Ag nakità ninrá kag usáng turete nak asno nak nakalíg-or sa habig it rayan sa liwás it hagrán it usáng bayáy. Inra ginghubár kag higót it kató.

⁵ Rutó ay inggwá it mga nag-i-istambay nak nagpangutana sa inrá, “Hoy, asing inro kinâ ginghuhubar?” ⁶ Ag nagsabát sinrá kumporme sa ingtugon sa inra ni Hesús, kadâ gingpabad-an yang ninrá sinrá nak makahalín. ⁷ Gingrayá ninrá kag tureting asno kang Hesús. Pag-abót ninrá rutó, inghampilu-an ninrá kag asno it inra mga barò bag-ó nagsakáy dilí si Hesús. ⁸ Ag inggwá ra't maramong ibáng mga tawo rutó nak naghanig it inra mga barò sa karsada. Kag ibáng mga tawo ay nagpang-utoy it mga ugbo it sangá nak di rahan halín sa mga punò sa habig, ag ginghanig ra kalí sa karsada bilang pagpakità it inra pagkilaya it Ida pagkaharì.^e ⁹ Kag mga tawong nag-u-una ag nagsusunór kang Hesús ay nag-i-inukáw it,

“Hosana!”

“Mabuhay kag nag-abót sa pangayan it atò Gino-o!”

¹⁰ “Kabáy pang pakama-aduhon kag ma-abotéy nak ginghari-án it atò Tatay nak si Haring Davíd!”

“Hosana sa ka-u-ibabawan!”^f

¹¹ Pagkasuyór na Hesús sa Herúsalem ay nagpagto sinrá sa Templo. Sumuyór sidá, ag lumibot rutó ag nagpangmuyat-muyat. Ugaling dahil maruyoméy, nagliwás ray Sidá ag nagbalik sa Betanya ka-ibahan kag Ida doseng apóstoles.

Kag Pagsumpà ni Hesús sa Usáng Punong Igos nak Wayâ Gibunga

(Mateo 21:18-19)

¹² Pagka-aga, it katóng pabalikéy sinrá sa Herúsalem halín sa Betanya ay ginutom si Hesús sa rayan. ¹³ Na-antaw Nidá kag usáng punò it igos nak maguyangéy kag mga rahan ag dapat ay di bungay, kadâ nagpayungot Sidá rutó agór muyatan kung inggwá Sidá it mahuhugot. Pag-abót Nidá rutó, wayâ Sidá it nakità kundí puro

^e11:8 2 Harì 9:13.

^f11:10 Salmo 118:25-26.

rahon yang dahil bukô pa ra kató talagá kag tigbunga it igos. ¹⁴ Kadâ, silíng Nidá sa puno, “Kabáy pa nak waya-éy nak gadór it makaka-on it imo bunga!” Ag narunggan kalí it Ida nga disípulos.

Kag Pagpalayas ni Hesús sa mga Nagbabaligyà sa Templo

(Mateo 21:12-17 Lukas 19:45-48 Juán 2:13-22)

¹⁵ Pagkatapos, nagpadayon sinrá pa Herúsalem ag nagsuyór sa Templo. Pagkasuyór rutó ni Hesús, pinangtabog Nidá kag mga nagbabaligyà ag mga nagpapamakay it hadop. Gingpabalintong Nidá kag mga lamesa it manugbaydo it mga kwarta ag kag mga ingkuran it nagtitinra it salumpati. ¹⁶ Ag wayâ Nidá gipayaktura sa raya-ag it Templo kag mga tawo nak di rayang mga pinamakay. ¹⁷ Ag gingtudlu-án Nidá nkag mga tawo sa pagsilíng, “Bagoy gingsuyat sa Sagradong Kasuyatan nak,

“ ‘Kag Akò bayáy ay atawagon nak pangamuyu-an it mga tawo halín sa tanáng mga nasyon?’^g Pero ginghumán ninró kalí nak ‘pugar it mga rada-on.’ ”^h

¹⁸ Pagkarungóg it kalí it mga Punong Parì ag mga Manunudlò it Kasugu-án it Diósⁱ ay naghanap sinrá it parayan kung pa-unó ninrá amatyon si Hesús, dahil nahadlok sinrá sa ida dahil kag tanáng mga tawo ay natitingaya sa Ida pagtudlò.

¹⁹ Ag it katóng gumab-éy, lumiwaséy sa Hesús sa syudad.

Kag Leksyón it Punong Igos nak Namatáy

(Mateo 21:20-22)

²⁰ Pagka-aga, sa inra pagrayan liwát pa syudad, nakità ninrá katóng punò it igos nak minatayéy. ²¹ Naromromán ni Pedro kag ingsilíng ni Hesús sa kahoy ag napasilíng Sidá, “Maestro, muyati! Kag punò nak Imo gingsumpà ay minatayéy!”

²² Ag nagsabát si Hesús sa inrá, “Magtu-o kamó sa Diós. ²³ Abér sin-o man nak inggwá’t pagtu-o sa Diós ay puyding magsilíng sa baguntor nak, ‘Halín rahâ ag pumagto sa ragat,’ ag kung wayá’t pangruha-ruha sa ida tagipusu-on ag magtu-o yang it matu-or nak kag ida ginghahagar ay matutuman, ay talagáng atumanon kinâ it Diós. ²⁴ Kadâ, romromá ninró nak abér ni-o man kag inro inghahagar sa pangamuyò, magtu-o kamó nak inróy kalí nabaton, ag talagáng

^g11:17a Isáias 56:7.

^h11:17b Jeremias 7:11.

ⁱ11:18 o “Eskriba” nak halín sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

kalí ay mapapasa-inró. ²⁵ Ag sa intro pagpangamuyò, patawara anay ninró kag nagkasalâ sa inró, agór apatawaron ra kamó sa intro kasal-anan it intro Tatay nak hinâ sa langit.” ²⁶ [“Kung indî kamó makapatawar sa mga nagkasalâ sa inró, indî ra kamó gipatawaron it intro Tatay sa langit.”]

Wayâ Gipati Kag mga Punong Parì nak Inggwá si Hesús it Karapatan Halín sa Diós

(Mateo 21:23-27 Lukas 20:1-8)

²⁷ Ag naka-abót ray sa Hesús sa Herúsalem. It kag si Hesús ay nagpapanaw sa Templo, pinayungutan sidá it mga Punong Parì, mga Manunudlò it Kasugu-án, ag ibáng mga Kamaguyangan it Sinagoga,^j ²⁸ ag sinura Sidá, “Ni-o kag Imo karapatán nak maghimò it katóng Imo mga inghumán itahapon? Si-o kag nagta-ó sa Imo it karapatán nak himu-on kató?”

²⁹ Gingsabát sinrá it pangutana ni Hesús, “Inggwá ra Akó it pangutana para sa inró. Sabta anay Akó, bag-ó kamó Nakò asabton kung hari-ín gihalín kag Akò karapatán. ³⁰ It katóng si Juán ay nagbawtismo sa mga tawo, hari-ín halín kag ida karapatán, sa Diós o sa tawo? Sabta Akó.”

³¹ Naghinu-on anay sinrá sa usa'g-usá nak nagsisilíng, “Pag silínggon natò nak ‘halín sa Diós,’ mapangutana ray Sidá sa atò nak, ‘Hay, asing wayâ ninró sidá gipatihi?’ ³² Pero kung silínggon natò nak ‘halín sa tawo’, sabaling—” Nahadlok sinrá sa mga tawo dahil inra ingmumuyatan si Juán bilang usáng matu-or nak propeta.

³³ Kadâ, kalí kag sabát ninrá kang Hesús, “Ilám, bukô namò ayám.”

Ag nagsilíng ra sa inra si Hesús, “Ay indî ra Nakò gi-umà sa inró kung ni-o kag Akò karapatán nak himu-on katóng Akò mga ginghumán.”

Kag Istorya Nahanungór sa Usáng Amo ag sa Ida mga Manugbantay

(Mateo 21:33-46 Lukas 20:9-19)

12 ¹ Pagkatapos, nagpadayon sa pagbisaya si Hesús sa mga tawo, mga Punong Parì, mga Manunudlò it Kasugu-án it Diós,^k ag sa

^j11:27 o “mga Punò it Sinagoga.”

^k12:1a o “Eskriba” nak halín sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

mga Kamaguyangan it Sinagoga¹ sa parayan it istorya,^m “Inggwá’t usáng tawo nak nagpatanóm it mga ubas sa ida bukir,ⁿ ag ida kalí gingpakurayan. Nagpahimò ra sidá it buhò sa bató nak gi-ukan it ubas agór masayor rutó kag dugà ag inra kalí ahumanón nak ayak. Sumunór ay nagpatugrok sidá it mata-as nak bantayan bag-ó kalí ay ging-intrigo sa ida mga manugbantay. Pagkatapos, pumagto sidá sa ibáng bansa. ²Pag-abót it tigpo-po it ubas, nagpapagto sidá it usáng sugu-ón rutó sa ida mga manugbantay agór bay-on kag ida parti sa tubas. ³Pag-abót rutó it katóng sugu-ón, rinakóp sidá it katóng mga manugbantay ag binakóy, bag-ó pinapa-ulí nak wayâ nak gadór it karaya-raya. ⁴Nagpapagto ray sidá it ibáng sugu-ón, ag kalí ay inra pinukóy sa uyo kadâ na-ugaran, ag inra pa pinahud-an. ⁵Nagpapagto pa ulit sidá it usáng sugu-ón, ag ngasing ay inráy kalí gingmatáy, ag imáw ra kag inra inghumán sa maramò pang mga masunór nak ida pinapagto. Kag ibá sa inra ay binalbal ag kag ibá ay gingpangmatáy.

⁶“Tong huléy, a-usá yangéy kag nabibilín nak puyde nidáng papagtu-ón. Kalí ay kag ida pinalanggáng anák. Kadâ, ida ngani kalí pinapagto dahil silíng nidá sa ida sarili, ‘Ako-éy nak gadór kalí anák, arespituhon sidá ninrá’.

⁷“Pero pagkakità sa ida anák it mga manugbantay, nagplano sinrá, ‘Imáw kalí kag manugpanubli. Maléy, atò sidá amatyon agór kalíng ida panubli-on ay mapapasa-ato.’ ⁸Kadâ, inra kalí rinakóp ag gingmatáy, ag kag ida yawas ay pinilák sa liwás it kuráy.

⁹“Ngasing, má-uno abóy kalíng tag-iya? Siguradong imáw kalí kag ida ahimu-on. Mabalik sidá ag apangmatyon katóng mga manugbantay, ag a-ilisan sinrá it ibáng mga manugbantay.

¹⁰Siguradong nabasay ra ninró kalí sa Sagradong Kasuyatan:

“Katóng bató mismo nak wayâ gigamita it ibáng mga nagtugrok sa bayáy

ay imáw kag inggamit nak pangpatibay sa bayáy.

¹¹‘Kag Gino-o kag naghimò it kalí, ag kalí ay kaguganda gimuyatan.’”^o

¹²It katóng marunggan kalí it mga Punong Parì, mga Manunudlò, ag mga Kamaguyangan, inra tan-á arakpón si Hesús dahil nahalata

¹12:1b o “mga Punò it Sinagoga.”

^m12:1c o “parábula.” Kalí ay yabot-yabót nak parayan it pagbisaya nak inggwá pa it mas marayom nak gustong bisayahon.

ⁿ12:1d Isáias 5:1-7.

^o12:11 Salmo 118:22-23.

ninrá nak sinrá kag gingpapatama-an it mga istorya ni Hesús. Ugaling, nahadlok sinrá sa mga tawo, kadâ pinabad-an yang anay ninrá sidá ag naghinalinéy sinrá.

Kag Pagpurba Ninra nak Hanapan si Hesús it Kasal-anan sa Ida Itudlò Tungór sa Pagbadar it Buhis

(Mateo 22:15-22 Lukas 20:20-26)

¹³ Marugay-rugáy, nagparayá sinrá it pilang Pariseo ag pilang ka-ampin ni Haring Herodes^p agór mahanapan si Hesús it kasal-anan sa Ida pamisaya. ¹⁴ Nagpayungot sinrá sa ida ag nagsilíng, “Maestro, ayam namò nak Ikáw ay matarong. Wayâ Ikáw it gingpipiling tawo, ag wayâ Ikáw gimumuyat sa pwesto it tawo kundí nagtutudlò Ka it kamatu-uran nahanungór sa kabubut-on it Diós sa tawo. Kumporme sa Kasugu-án it Diós, tamà bagá o bukô nak kamí ay magbadar it buhís sa Cesár^q nak taga Roma? ¹⁵ Mabadar bagá kamí o indî?”

Pero dahil nak ayam ni Hesús nak sinrá ay mga mapagpakunyari, kadâ nagsilíng Sidá, “Asing gingpupurbahán nak gadór Akó ninró? Be bagá it usáng bilóg nak kwarta, amuyatan Nakò.”

¹⁶ Ag ingtaw-án nganì ninrá Sidá. Ag nagpangutana Sidá sa inrá, “Kanin-o uda ag kanin-o suyat kalíng hali sa kwarta’

Sabát ninrá, “Sa Cesár.”

¹⁷ Nagsilíng ray si Hesús sa inrá, “Ita-ó ninró sa Cesár kag dapat nak para sa Cesár, ag sa Diós kag dapat nak para sa Diós.”

Ag abáng katingaya ninrá sa idá.

Gustong Mapaliwás it mga Saduseo nak si Hesús ay Bukô Ma-ayong Manugtudlò

(Mateo 22:23-33 Lukas 20:27-40)

¹⁸ Ag inggwá ra it mga Saduseo, nak usá sa sekta it mga punong lahi it Hudyo, nak nagpayungot kang Hesús. Kalíng mga Saduseo ay wayâ gipapati nak mababanhaw kag mga minatáy. Gusto ninrá nak mapaliwás sa mga tawo nak bukô ma-ayong manugtudlò si Hesús, kadâ nagpangutana sinrá it tuyár kalí, ¹⁹ “Maestro, gingsuyat para sa atò ni Móises nak, ‘Kung mamatáy kag maguyáng it usáng kayake, ag mabalo kag ida asawa nak wayâ it anák, dapat, katóng sumunór nak kayake ay magpakasay sa balo agór magka-anák sinrá para sa

^p12:13 Haring Herodes Antipas.

^q12:14 “Cesár” o “Emperador” kag tawag sa hari it Roma.

ida maguyáng.^r 20 Halimbawa, inggwá't pitóng magmanghór nak puro kayake. Nag-asawa katóng panganay ag namatáy nak wayát anák. 21 Ging-asawa ngasing it pangruhá kag balo, ag namatáy ra sidá nak wayát anák. Imáw ra kag natabô sa pangtatlo ag sa mga sumunór pa. 22 Ngani, kalíng pitóng magmanghór ay parehong nagíng asawa it kalíng kabade ag tanán sinrá ay namatáy nak wayát anák. Sa hulí ay namatáy ra kalíng kabade. 23 Ngasing, sa adlaw it pagkabhaw, kanin-o sidá asawa, dahil nagíng asawa sidá it kalíng pitóng magmanghór?”

24 Nagsabát si Hesús sa inrá, “Uga-i yakí nak nayaya-ag kamó sa inro pagpati ay wayâ ninró talagá na-i-intyendihé kag Sagradong Kasuyatan ag wayâ ra ninró nararanasi kag gahóm it Diós. 25 Pag mabhaw kag mga tawo nak namatáy, indi-éy sinrá mag-inasawa, pero sinrá ay magigíng pareho sa mga anghél sa langit nak wayâ it asawa. 26 Ag parti sa pagkabhaw it mga minatáy, asi, wayâ bagá ninró nabasa sa libró ni Móises katóng tungór sa pagbisaya sa ida it Diós sa parayan it kahoy-kahoy nak nagrarayab-rayab? Bagoy nagsilíng kag Diós, ‘Akó kag Diós ni Abrahám, Diós ni Isa-ac ag Diós ni Jacób.’ (Matu-or nak sa pagmuyat it Diós buhî sinrá.)^s 27 Kag Diós ay bukô Diós it mga minatáy kundî Diós it mga buhî. Abáng salang gadór kamó.”

Kag Pinaka-mahalagang Sugo

(Mateo 22:34-40 Lukas 10:25-28)

28 Inggwá ra rutó it usáng Manugtudlò it Kasugu-án it Diós nak nagpayungot sa inrá, ag narunggan nidá kag pagsu-ay-su-ayán na Hesús ag mga Saduseo. Nakità nidá nak ma-ado kag mga sabát ni Hesús sa inrá, kadâ nagpangutana sidá, “Ni-o kag pinaka-mahalagang sugò sa tanán?”

29 Nagsabát si Hesús, “Kag pinaka-mahalagang sugò ay nagsisilíng: ‘Panimati-i, O mga Israelinhon! Kag Gino-o nak atò Diós ay imáw yang kag Diós. 30 Palangga-á kag Gino-o nak inro Diós it hugót sa inro tagipusu-on, it inro bug-ós nak kalág, it tanáng inro ka-isipan, ag it tanáng inro kusóg.’^t 31 Ag kag pangruháng mahalagang sugò ay imáw kalí, ‘Palangga-á kag imo isigkatawo tuyár sa pagpalangga

^r12:19 Hénesis 38:8 ag Deuteronomio 25:5.

^s12:26 Exodo 3:6.

^t12:30 Deuteronomio 6:5.

nimó sa imo sarili.’ Liwas halí sa ruhá, waya-éy it mas mahalaga pang sugò.”^u

³² Ag nagsilíng kalíng Manugtudlò, “Maestro, tamà Ka. Matu-or kináng Imo silíng nak kag Diós ay a-usá ag waya-éy it ibáng Diós kundí sidá yang. ³³ Ag tamà nak dapat natò sidá nak palangga-ón it hugót sa atò tagipusu-on, it tanán natò nak ka-isipan, ag it tanán natò nak kusóg. Ag atò palangga-ón kag atò isigkatawo pareho sa pagpalanggà natò sa atò sarili. Kalí ay mas mahalaga pa sa tanáng klasi it paghalar abér sa usáng bug-ós pa nak hadop nak ingpamatáy bilang inughalar ag sinunog.”^v

³⁴ It katóng makità ni Hesus nak ma-ado kag ida pagsabát, nagsilíng Sidá, “Mayungotéy ikáw magpasakop sa paghari it Diós.”^w Ag pagkatapos it kalí, waya-éy it ibáng nagruga-ruga nak magpangutana pa kang Hesus.

Nagpangutana si Hesus Kung Pa-unóng si Kristo Nagíng Gino-o ni Haring Davíd Samantalang si Kristo ay ida Inanák

(Mateo 22:41-46 Lukas 20:41-44)

³⁵ Sa padayon pa nak pagpanudlò ni Hesus sa Templo, nagpangutana Sidá, “Pa-unó masisilíng it mga Manunudlò it Kasugu-án nak kag Kristo ay inanak ni Haring Davíd? ³⁶ Si Davíd sa irayom it gahóm it Ispírito Santo ay nagsilíng:

“ ‘Silíng it Gino-o sa akò Gino-o:

“Ingkor rilí sa Akò tu-ó

hanggáng Akó mapa-irayom sa Imo sikí
kag Imo mga ka-away.’ ”^x

³⁷ “Muyati, si Davíd mismo ay nagtawag sa Ida it Gino-o. Pa-unó ngasing Sidá nagíng ida anák?”

Ag kag maramong mga tawo ay nasadyahán sa pagpanimatì sa Idá.

Gingpa-andamán ni Hesus kag Karamu-an sa mga Mapagkunyari nak Manunudlò it Kasugu-án it Diós

(Mateo 23:1-36 Lukas 20:45-47)

³⁸ Sa Ida pagpanudlò ay nagsilíng si Hesus, “Mag-andam kamó sa mga Manunudlò it Kasugu-án nak nagpaparadaw sa plasa nak

^u12:31 Levitico 19:18, Mateo 5:43 ag Lukas 10:27.

^v12:33 1 Samuél 15:22, Oseas 6:6 ag Mikas 6:6-8.

^w12:34 o “ginghari-án it Diós.”

^x12:36 2 Samuél 23:2 ag Salmo 110:1.

nakasutana ag na-i-ila nak saluduhan it mga tawo, ³⁹ ag kag inra gustong ingkuran ay sa parada it sinagoga,^y ag kag gusto ninráng ingkuran sa mga punsyunan ay katóng pinaka-maganda. ⁴⁰ Dahil sa inra ay nagkaka-imoy-imoy kag mga kabading balo nak kunyari ay inra gingpapangamuyu-an it kahaba-haba. Nga-ani, mas rakô kag inra abatunon nak parusa.”

Kag Marakóng Balor it Ma-isót Yang nak Halar it Usáng Kabading Balo

(Lukas 21:1-4)

⁴¹ Ag nag-ingkór si Hesús sa tungór it huyugan it mga inghahalar nak kwarta. Nagmamasir Sidá habang kag maramong mga tawo ay naghuhuyog it inra halar. Maramong mga manggaranon nak naghuyog it ragkong kwarta. ⁴² Pero inggwá it usáng kabading balo nak naghuyog it ruháng sinsilyo nak kag balór ay usáng sentimo yang.

⁴³ Sa nak ra-an ingpapayungot ni Hesús kag Ida mga disípulos ag nagsilíng sa inrá, “Sa kamatu-uran, kag ginghuyog it kináng pobring balo nak ruháng sinsilyo yang ay mas rakô pa sa ginghuyog it tanán nak naghalar, ⁴⁴ dahil katóng ibá ay naghuyog it halín sa subra sa inra kabugana-an, pero ginghuyog it kináng kabading balo kag ida tanáng kità ngasing, sa yudó it ida hirapon.”

Kag Bisaya ni Hesús Nahanungór sa Pagkawasak it Templo

(Mateo 24:1-2 Lukas 21:5-6)

13 ¹ Habang paliwason sa Hesús sa Templo, usá sa Ida mga disípulos kag nagsilíng sa Idá, “Maestro, muyati o! Abáng ragkô kag mga bató^z nak inggamit dilí sa Templo, ag abáng ganda kináng mga bayáy no!”

² Nagsabát si Hesús, “A! Nakikità ninró kináng mga bayáy nak kaginanda. Pero ma-abót kag adlaw nak wayâ rahâ it matutura abér usáng bató nak nakasug-on sa pareho nidáng bató, dahil tanán ay magugubâ.”^a

^y12:39 Kalíng lugár ay puyding magíng tilipunán ninrá, o simbahan, o korte, o iskwelahan.

^z13:1 Kag mga bató nak inggamit sa Templo ay 4 por 4 por 15 piyé. Kag ibá ay dubli it rakô rilí. Kag Templo ay maganda dahil ingbutangán ninrá it buyawan.

^a13:2 Jeremias 7:14.

Kag mga Pag-agwanta ag mga Pagpahirap sa Pa-abuton nak Panahon

(Mateo 24:3-14 Lukas 21:7-19)

³ Pag-abót ninrá sa Baguntor it mga Olibo, nagtungon anay sinrá ag umingkór pa-atubang sa Templo. Nagpayungot sa Ida sa Pedro, Santiago, Juán ag Andres ag nagpangutana, ⁴“Maestro, uma-an sa amò kung sa-unó matatabô kag Imo ingsilíng tungór sa Templo, ag kung ni-o kag tanrà nak kalí ay matatabo-éy?”

⁵ Ag nagsabát si Hesús sa inrá, “Mag-andam kamó ag ayâ gipaya-ag it intro pagtu-o. ⁶ Maramò kag ma-abót ag mapakilaya nak sinrá kag ginghuhuyat nak Kristo, ag karamò kag mayaya-ag sa pagsunór sa inrá. ⁷ Ag pag narunggan ninró nak di gera o mageray kunó, ayâ kamó gikabayaka. Dahil miskan kalí matabô talagá, bukô pa kalí kag katapusan it kalíbutan. ⁸ Malabanan anay kag nasyon laban sa nasyon, ag kag ginghari-án laban sa ginghari-án. Malinog sa yabot-yabót nak mga lugár ag ma-abót kag mga tigkagutom. Pero tunà pa yang kalí it kahirapan bag-ó mag-abót kag katapusan, tuyár sa usáng manug-anak nak napasyapo anay.

⁹“Magrahan kamó, dahil bilang mga nagsusunór sa Akò, kamó ay arakpón ag ahusgarán it mga konsehal.^b Kamó ay abalbalon sa sinagoga^c ag kamó ay apa-atubangon sa mga gobernador ag mga hari nak intro apamatu-uran it parti sa Akò. ¹⁰ Pero dapat anay nak ma-iwali kag Ma-adong Balità^d sa tanáng mga lahì sa kalíbutan. ¹¹ Ag pag kamó ay rakponéy ag ray-ón sa husgado, indî kamó magkalíbog it intro ibisaya, dahil sa oras nak kató ma-a-ayaman ninró kag intro ibisaya. Ag bukô talagá kamó kag mabisaya kundî kag Ispíritu Santo.

¹²“Atra-iduron it sariling hali kag ida manghór agór ipamatáy. Imáw ra kag ahumanón it usáng tatay sa ida sariling anák. Kag usáng anák ra ay malaban sa ida sariling maguyang ag ida ra kalí atra-iduron ag ipamatáy.^e ¹³ Ahangitan kamó it tanán dahil sa pagsunór ninró sa Akò. Pero kag makakati-ís ag makakapadayon hanggáng kamatayon ay imáw it maluluwas.

---

^b13:9a o “Sanhedrin.”

^c13:9b Kalíng lugár ay puyding magíng tilipunán ninrá, o simbahan, o korte, o iskwelahan.

^d13:10 o “Ebanghelyo.”

^e13:12 Mikas 7:6.

Kag Sobrang Pagbastos sa Diós nak Nagíng Dahilan it Pagbada it Diós sa Templo

(Mateo 24:15-28 Lukas 21:20-24)

¹⁴ “Pero, pag nakità ninró kag subrang pagbastos sa Diós nak hinâ sa lugár nak bukô nidá dapat kalugarán, sa nak ra-an kamó nak halí sa Probinsya it Hudeya ay magtakaséy papagto sa mga baguntor dahil abada-anéy kalí it Gino-o.^f Dapat kalí nak tyendihón it ma-ado it mga nagbabasa. ¹⁵ Kung inggwá't tawo nak hinâ sa diskanso sa ibabaw it ida bayáy, dapat magpilhig sidá pero indi-éy mag-akas it panahón nak magsuyór sa bayáy nak maba-óy it ida mga raray-on. ¹⁶ Ag kung inggwá't tawo nak hinâ sa ida uma ay indi-éy sidá dapat mag-akas it panahón pramas magpa-ulì nak maba-óy it ida pang-alimongmong. ¹⁷ Sa adlaw nak kató ay kalulu-oy kag mga sabak ag mga nagpapasuso. ¹⁸ Magpangamuyò kamó nak kabáy pa nak indí kalí matabô sa tigyamig. ¹⁹ Sa mga adlaw nak kató, kag mga tawo ay makakarayan it subrang kahirapan, nak wayá't kapareho tunà pa sa paghumán it Diós sa langit ag dutà hanggáng sa ngasing. Ag pagkatapos it kalí ay waya-éy it matatabô nak makakapareho pa rilí.^g ²⁰ Ag ma-ado yang ngani ay indí kalí gipakaparugayon it Gino-o, dahil baka wayá't tawong maturang buhí. Ida kalí ahimu-on alang-alang sa Ida mga pinilì nak nagsusunór sa Idá.

²¹ “Ag sa mga adlaw nak kató, kung inggwá't magsilíng sa inró nak, ‘Muyati, hinâ kag Kristo!’ o ‘Muyati, hagtó kag Kristo!’ ayâ kamó gipati. ²² Dahil inggwá't mga mayu-áw nak bukô matu-or nak Kristo ag bukô matu-or nak propeta. Mapakità sinrá it mga tanrà ag mga milagro agór ya-agon, kung puydi, abér kag mga pinilì nak nagsusunór sa Diós. ²³ Kadâ ngani, mag-andam kamó. Gingpapa-unahanéy kamó Nakò sa tanán nak matatabô.

Kag Pagbalik ni Kristo nak Anák it Tawo^h

(Mateo 24:29-31 Lukas 21:25-28)

²⁴ “Pero pagkatapos it subrang kahirapan sa mga adlaw nak kató,
“ ‘Maruyóm kag adlaw,
ag indí maghadag kag buyan;ⁱ

^f13:14 Daniel 9:27 11:31 12:11.

^g13:19 Daniel 12:1 ag Joel 2:2.

^h13:24,26 Kalíng tawag ay naba-óy sa Daniel 7:13-14.

ⁱ13:24 Isáias 13:10.

²⁵ mahuhuyog halín sa langit kag mga bitu-on,
ag kag mga butáng rutó sa kalangitan ay
mahinabyog sa rakóng gahóm it Diós.^j

²⁶ “Ag makikità ninrá Akó nak imáw kag Anák it Tawo nak
nagpipilhig hinâ sa mga rampog, nak punò it gahóm ag himaya.

²⁷ Ag maparayá Sidá it mga anghél nak imáw it matipon it Ida mga
piniling tawo halín sa tanáng parti it kalíbutan ag halín sa tanáng
parti it kalangitan.^k

Kag Pagbilang it mga Panahon sa Par ayan it Pagsmyat sa Punò kung Mayungotéy kag Tigpo-po

(Mateo 24:32-35 Lukas 21:29-33)

²⁸ “Inggwá kamó it dapat matun-an nak liksyon halín sa punò it
igos. Pag nakitâ ninró nak nagsalingsingéy ag nag-usboréy kag punò
it igos, ayaméy ninró nak mayungotéy kag kwarisma. ²⁹ Imáw ra,
pag makitâ ninró nak natabo-éy kalíng mga bagay nak Akò ingsilíng,
ma-a-áyamanéy ninró nak Akó ay mayungotéy mag-abót, nak Akó ay
hina-éy nak gadór sa pwertahan. ³⁰ Tanra-í ninró, matatabô kalíng
mga bagay nak tanrà it pagtunâ it katapusan bag-ó mamatáy kag
mga tawo nak buhî pa ngasing. ³¹ Kag langit ag dutâ ay mawawagit
pero kag Akò mga bisaya ay indíng gadór mawagit.

³² “Pero wayâ it abér sin-o man nak makaka-ayám kung sa-unó
ma-abót kag adlaw o oras nak kató, abér pa kag mga anghél sa langit,
o Akó bilang Anák, kundî kag Tatay nak Diós yang. ³³ Mag-andam
ag magbantay kamó, dahil wayâ ninró na-a-ayamí kag pag-abót it
oras nak kató. ³⁴ Tuyár kalí sa usáng tawo nak manuglarga. Bag-ó
sidá maglarga, ingbilin nidá kag ida bayáy sa ida mga sugu-ón, ag
bawat usá sa inra ay ingtaw-án nidá it inra mga sariling kasablagan,
ag gingtugon kag gwardya nak magíng palabantay.

³⁵ “Ngani, maglisto kamó, dahil wayâ ninró na-a-ayamí kung
sa-unó mabalik kag inro Amo, kung sa pasugbuhon, kung sa tungang
gab-í, kung sa aga-aga, o kung sa agay. ³⁶ Ayâ kamó gipabadâ nak sa
ida gulping pag-abót ay ma-abutan kamó nidá nak katuyog. ³⁷ Ag
kalíng Akò pa-andam sa inró ay para sa tanán. Kadâ, magbantay nak
gadór kamó!”

^j13:25 Isáias 34:4.

^k13:27 Deuteronomio 30:4 ag Zacarias 2:6.

Kag Plano it mga Punong Parì nak Rakpon ag Matyon si Hesus

(Mateo 26:1-5 Lukas 22:1-2 Juán 11:45-53)

14¹ Ruhang adlaw pa bag-ó mag-abót kag Pista it Pagluwás it Diós sa Ginikanan it mga Lahì it Hudyo sa Ehipto^l ag kag Pista it Tinapay nak Wayâ't Pangpa-alsa,^m kag mga Punong Parì ag mga Manunudlò it Kasugu-án it Diósⁿ ay naghanap it parayan agór inra ma-iparakóp it patagô si Hesus, ag pagkatapos ay matyón sidá.² Nagsilíng sinrá, “Indì kalí natò gihumanón sa kasagsagan it Pista sabaling magkaguló kag mga tawo.”

Silíng ni Hesus kag Pagbubo it Pabangyo sa Ida ay Paghanrà sa Pagyubóng sa Ida

(Mateo 26:6-13 Juán 12:1-8)

³ Ngasing, habang hagtó sa Hesus sa baryo it Betanya, usáng beses nak nagkaka-on Sidá sa bayáy it usáng tawo nak kag tawag ay si Simón nak dating kitungon, ay nag-abót kag usáng kabade nak inggwá't rayáng pabangyo nak asa usáng susudlan nak humán sa piling bató, nak kag tawag ay alabastro. Kalíng pabangyo ay abáng mahay dahil humán sa purong nardo. Ida binu-ong kag li-og it katóng magandáng susudlan, ag binubo kag pabangyo sa uyo ni Hesus.

⁴ Inggwá rutó it mga tawo nak nagninuyob sa usa'g-usá, “Asing ging-udak nidá it tuyár yang katóng pabangyo? Kanugon!⁵ Mababaligyà pa tan-á kató sa balór nak subra pa sa aswelduhon it usáng tawo sa suyór it usáng tu-ig,^o di tan-áy ma-itata-ó pa kató sa mga pobre.” Ag ingbasoy ninrá katóng kabade.

⁶ Pero nagpatungâ si Hesus ag nagsilíng, “Pabad-e yang sidá! Asing inro sidá gingpapasinglabután. Ma-ado kalíng ida inghumán

^l14:1a o “Pista it Pagligar,” nak sa bisayang Griyego ay “Paskwa.” Kalí ay usáng adlaw yang nak imáw ra kag primerong adlaw it Pista it Tinapay nak Wayâ't Pangpa-alsa. (Exodo 12:21-27).

^m14:1b o “Pista it Tinapay nak Wayâ't Lebadora.” Sa suyór it usáng dominggo wayâ sinrá gikaka-on it tinapay nak di lebadora dahil ingruromrom ninrá nak imáw kag inghumán it inra ginikanan tong adlaw nak maghalín sinrá it rali-ralí sa Ehipto. Wayâ ninrá gika-una kalí dahil para sa mga Hebrohanon kag lebadora ay simbulo it kaya-inan. (Exodo 12:14-20)

ⁿ14:1c o “Eskriba” nak halín sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

^o14:5 Kalí ay 300 denaryo sa inra kwarta.

para sa Akò. ⁷ Dahil kag mga pobre ay hinâ yang permi.^p Ag abér sa-unò gusto ninró sinráng buligan ay puyde. Pero Akó'y bukò ninró perming magigíng ka-ibahan. ⁸ Ginghamán nidá kag kumporme sa ida masasarangan. Sa wayâ pa, inghanra-éy nidá kag Akò yawas sa pagyubóng. ⁹ Tanra-í ninró kalí, abér hari-ín iwali kag Ma-adong Balità^q sa bug-ós nak kalíbutan, kalíng ida ginghamán ay ka-ibahan nak iwali bilang pagromrom sa idá.”

Nagpresenta si Hudas nak Ita-ó si Hesús sa mga Punong Parì

(Mateo 26:14-16 Lukas 22:3-6)

¹⁰ Ngasing, kag usá sa doseng apóstoles nak si Hudas Iscariote ay pumagto sa mga Punong Parì agór magpresenta nak atra-iduron nidá ag ita-ó si Hesús sa inrá. ¹¹ Pagkarungóg ninrá it kalí ay nasadyahán sinrá, ag nagpromisa sinrá nak ataw-án sidá it kwarta. Kadâ, tunà it kató naghanap si Hudas it magandang tyempo nak ma-ita-ó si Hesús sa inra mga damót.

Nagka-on sa Hesús ag Ida mga Apóstoles it Hanra sa Pista it Pagkaluwás sa Ehipto

(Mateo 26:17-25 Lukas 22:7-14,21-23 Juán 13:21-30)

¹² It katóng primerong adlaw it Pista it Tinapay nak Wayâ't Pangpa-alsa,^r kung sa-unò inra inapadaga-an kag inughalar nak karnero bilang pagromrom sa pagkaluwás sa Ehipto,^s nagpangutana kag Ida mga disípulos kang Hesús, “Hari-ín Nimó gusto nak ihanrà namò kag paninghapon sa Pista it Pagkaluwás sa Ehipto?”

¹³ Gingpapanaw ni Hesús kag ruhá sa Ida mga disípulos ag ingtugon it tuyár kalí, “Pagtó kamó sa syudád ag hagtó ay inggwá kamó it masasapóy nak usáng kayake nak nagpapas-an it gining. Sunor kamó sa idá, ¹⁴ ag sa bayáy nak ida asuyurán ay masilíng kamó sa tag-iya, ‘Ingpapangutana it amò Maestro kung hari-ín kunó kag ginghamrang kwarto para apaninghapunan Nidá ag it Ida mga disípulos?’ ¹⁵ Ag itudlò nidá sa inró kag usáng rakóng kwarto sa ibabaw nak listoy. Hagtó kamó mahikot it atò aka-unon.”

---

^p14:7 Deuteronomio 15:11.

^q14:9 o “Ebanghelyo.”

^r14:12a Exodeo 12:14-20.

^s14:12b Exodo 12:1-13 ag Deuteronomio 16:5-6.

¹⁶ Ag nagpanawéy katóng ruháng disípulos papagto sa syudad kung hari-ín nakità nganì ninrá kag tanán kumporme sa ingbisaya ni Hesús. Ag hagtó sinrá gihikot it paninghapon para sa Pista.

¹⁷ Pagkagab-í, nagpagto rutó si Hesús ka-ibahan kag Ida doseng apóstoles. ¹⁸ Ag habang nagkaka-on sinrá sa lamesa, nagsilíng si Hesús sa inrá, “Tanra-í it ma-ado kalíng Akò isilíng sa inró. Usá sa inró rilí nak ka-ibahan Nakò nak nagkaka-on kag matra-idór sa Akò.”^t

¹⁹ Ag sinráng tanán ay nasubo, ag bawat usá sa inra ay masigpangutana kang Hesús, “Bukô akó kató no?”

²⁰ Silíng ray ni Hesús, “Basta't usá sidá sa inrong dose nak pareho Nakò nak nagsasawsaw it tinapay dilí sa mayukóng. ²¹ Akó nak imáw kag Anák it Tawo^u ay mataliwan sa pagtupárit nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan tungór sa Akò, pero kalulu-oy katóng tawo nak matra-idór sa Akò! Ma-ado pa sa ida kung wayâ yangéy sidá natawo.”

Kag Sagradong Paninghapon

(Mateo 26:26-30 Lukas 22:14-20 1.Cor. 11:23-25)

²² Habang nagkaka-on pa sinrá, nagba-óy si Hesús it tinapay, ag pagkapasalamat sa Diós, Ida kalí ingbika-biká ag ingpapasa sa Ida mga disípulos ag nagsilíng, “Ba-óy kamó. Kalí kag Akò yawas.”

²³ Sumunór, nagba-óy Sidá it kupa it ayak, ag pagkapasalamat sa Diós ay Ida ra kalí ingpapasa sa inrá. Ag sinrá ay masig-inóm rutó.

²⁴ “Ag nagsilíng sidá sa inrá, “Kalí kag Akò rugô nak imáw it pamatu-or sa kasugtanan it Diós sa tawo, ag kalí ay mabubuhos para sa maramò.^v ²⁵ Tanra-í ninró kalí, indi-éy nak gadór Akó mag-inóm liwát it kalíng dugà it ubas kundí sa pag-abotéy it adlaw nak hagtóy Akó sa ginghari-án it Diós kung hari-ín ma-inóm Akó it bag-óng ayak.”

²⁶ Pagkakanta ninrá it papuri sa Diós, nagpagto sinrá sa Baguntor it mga Olibo.

^t14:18 Salmo 41:9.

^u14:21,41 Kalíng tawag ay naba-óy sa Daniel 7:13-14.

^v14:24 Exodo 24:8, Isáias 53:12, Jeremias 31:31 ag Zacarias 9:11.

Gingpa-unay ni Hesús nak Ibalibar Sidá ni Pedro

(Mateo 26:31-35 Lukas 22:31-34 Juán 13:36-38)

²⁷ Habang sinrá ay nagpapanaw, nagsilíng si Hesús sa inrá, “Akó ay apayadu-an ninróng tanán kumporme sa nasusuyat sa Sagradong Kasuyatan nak silíng it Diós,

“ ‘Amatyon Nakò kag manugbantay
ag kag mga karnero ay mapangwagit-wagít.’^w

²⁸ Pero pagkabanhaw sa Akò, ma-una Akó sa inró rutó sa Galileya.”

²⁹ Nagsilíng si Pedro sa Idá, “Abér sinráng tanán ay magpayadó sa Imo, akó ay indíng gadór.”

³⁰ Gingsabát sidá ni Hesús, “Sa kamatu-uran, ingsisilíng Nakò sa imo: iság sa gab-í, bag-ó bumayo it pangruháng beses kag manok ay imo Akó ibalibar it tatlóng beses.”

³¹ Pero, nagpakamatugás nak gadór si Pedro it pagsilíng, “Abér akó ay mamatáy nak ka-ibhanan Nimó, indíng gadór Ka nakò gibalibar.” Ag imáw ra kag silíng ninráng tanán.

Nagpangamuyò si Hesús sa Inggwá it mga Punong Olibo sa Getsemane

(Mateo 26:36-46 Lukas 22:39-46)

³² Nagsuyór sinrá sa usáng lugar nak ingtatawag nak Getsemane,^x ag nagsilíng si Hesús sa Ida mga disípulos, “Huyat anay kamó rilí habang Akó ay nagpapangamuyò rutu-o.” ³³ Ida ging-ikag sa Pedro, Santiago ag Juán nak magnunót sa Idá, ag namasran ninrá nak si Hesús ay nalilibóg ag pay nahihirapan kag Ida bu-ót. ³⁴ Ag nagsilíng Sidá sa inrá, “Pay Akó’y mamamatáy sa Akò rakóng kalísor. Hali yang anay kamó ag bantayan Akó.”

³⁵ Nagpupayadó Sidá it ma-isot. Ag rutó Sidá ay yumuhór ag rumapa, ag nagpangamuyò nak kung ma-a-arì ay indî yangéy mag-abót kag oras it pagpahirap sa Idá. ³⁶ Ag silíng pa Nidá, “Tay, Tatay, ayam Nakò nak wayâ Ka’t indî puyding himu-on, kadâ kung ma-a-arì, bay-a sa Akò kalíng kahirapang Akò arayanon. Pero bukò kag Akò kabubut-on it masusunór kundî ay kag Imo.”

³⁷ Pagkatapos, nagbalik Sidá rutó sa Ida tatlóng apóstoles ag nakità Nidá nak sinrá ay katuyog, ag gingpukáw Nidá si Pedro, “Simón,

^w14:27 Zacarias 13:7.

^x14:32 Kag gustong bisayahon it “Getsemane” ay “gilingan” dahil inggwá rilí it gilingan para sa olibo, agór mapuga kag dugà nak lana it kalí.

nagkakatu-yog ka bagá? Su-ay pa ra nak wayâ kang gadór nakati-ís nak magbantay miskín usáng oras yang! ³⁸ Magbantay kamó ag pumangamuyò agór indí kamó mara-óg it panulay. Matu-or nak hanrà kag ispírito pero mayuda kag yawas.”

³⁹ Ag nagpupayadô liwát Sidá ag nagpangamuyò ray nak imáw gihapon kag Ida ingpapangamuyò. ⁴⁰ Pagkatapos, nagbalik ray Sidá ag na-abutan Nidá nak nakatuyugan ray katóng tatlo, dahil inapakatungka sinrá. Indí ninrá ma-ayaman dayon kung ni-o kag inra isabát sa Idá.

⁴¹ Sa Ida pangtatlong pagbalik sa inra ay nagsilíng Sidá, “Katuyog pa kamó? Nagpapahuway gihapon kamó? Tama-éy kinâ! Oraséy! Akó nak imáw kag Anák it Tawo ay natra-idoréy ag nata-óy sa mga damót it makasal-anang tawo. ⁴² Tinrogéy kamó! Kitay! Hina-éy kag tawo nak nagtra-idór sa Akò.”

Kag Pagrakóp Kang Hesús sa Getsemane

(Mateo 26:47-56 Lukas 22:47-53 Juán 18:3-12)

⁴³ Ag sa nak ra-an habang nagbibisaya pa nganì si Hesús ay nag-abót katóng usá sa doseng apóstoles nak si Hudas, nak ka-ibahan kag maramong tawo nak inggwá it mga rayáng talibong ag batuta. Sinrá ay gingsugò it mga Punong Parì, mga Manunudlò it Kasugu-án it Diós ag mga Kamaguyangan it Sinagoga.^y

⁴⁴ Ngasing, kalíng tra-idór nak si Hudas ay nakatratoy sa inra it ida magigíng sinyas. Silíng Nidá it kató sa inrá, “Kag tawo nak Akò aharu-án, imáw kató sidá. Rakpon ninró, ag ray-ón nak ra-an ag bantayan it ma-ado.”

⁴⁵ Pag-abót ni Hudas ay nagdiretso sidá kang Hesús ag silíng nidá, “Maestro!” ag nagharo sidá sa Idá. ⁴⁶ Ag si Hesús ay pinigong ag rinakóp it mga tawuhan it mga Parì nak ka-ibahan ni Hudas. ⁴⁷ Pero usá sa mga tawong rahagtó kag naghugkot sa tagób it ida talibong ag linabo kag usáng sugu-ón it Pinaka-mata-as nak Parì, ag natagpas kag talinga it kalí.

⁴⁸ Ag nagsilíng si Hesús sa karamu-an, “Pay marakóp ra kamó it mananákaw. Di rayá pang gadór kamó nak mga talibong ag batuta sa pagrakóp sa Akò. ⁴⁹ Adlaw-adlaw nak gadór ay ka-ibahan ninró Akó rutó sa Templo habang Akó ay nagpapanudlò ag wayâ Akó ninró girarakpa. Hala, ma-adong matutuparéy kag nasisilíng sa Sagradong

---

^y14:43 o “mga Punò it Sinagoga.”

Kasuyatan.”⁵⁰ Ag binada-an Sidá it tanáng Ida mga disípulos ag nagpangtinakas sinrá.

⁵¹ Ag usáng binatà kag nagsunór gihapon kang Hesús. Sidá ay naka-alimongmong yang it yamít nak rami. Arakpón ra tan-á Sidá,⁵² pero sidá ay rumayagan ag nahawiran ninrá kag ida alimongmong kadâ sidá ay na-ubahan.

Gingpa-atubang si Hesús sa mga Konsehál it Templo nak Imáw kag Asa Pinaka-mata-as nak Korte it mga Lahì it Hudyo

(Mateo 26:57-68 Lukas 22:54-55,63-71 Juán 18:13-14,19-24)

⁵³ Ag ingrayá ninrá si Hesús sa rakóng bayáy it Pinaka-mata-as nak Parì kung hari-ín ay nagtiponéy kag mga Konsehál,^z nak imáw ra kag mga Punong Parì, mga Manunudlò it Kasugu-án it Diós, ag mga Kamaguyangan it Sinagoga. ⁵⁴ Ag si Pedro ay nagsunór ra ugaling sa mayado-yadó yang hanggáng makasuyór sidá sa harden sa sakop it marakóng bayáy it Pinaka-mata-as nak Parì. Ag hagtó sidá gi-ingkór ka-ibahan kag mga gwardya nak nagpapa-init sa tupárit pugon nak di uling.

⁵⁵ Ngasing, kag mga Punong Parì ag kag ibáng mga konsehal ay naghahanap it ikakasanâ kang Hesús, agór inggwá sinrá it bangranan nak sidá ay parusahan it kamatayon. Pero wayâ sinrá it nakità,⁵⁶ dahil inggwá matu-or it maramò nak nagtitestigo it binakák laban kang Hesús ay wayâ ra gipapareho kag inra mga gingsisilíng.

⁵⁷ Ag inggwá it ibáng mga nag-atubang ag nagtestigo it salâ laban sa Ida nak nagsilíng, ⁵⁸ “Narunggan namò nak nagsilíng Sidá nak aguba-ón kunó Nidá kag atò Sagradong Templo nak inghumán it amò mga damót, ag sa suyór kunó it tatlóng adlaw ay Ida apatinrugon kag usáng Templo nak bukô humán it damót it tawo.” ⁵⁹ Pero, wayâ gihapon gipapareho kag inra mga ingtitestigo.

⁶⁰ Ngasing, kag Pinaka-mata-as nak Parì ay nagtinrog ag nagpangutana kang Hesús, “Asing wayâ Ka gisasabát? Ni-o kag Imo masisilíng sa mga testigo ninrá laban sa Imo?” ⁶¹ Pero naghipos yang gihapon si Hesús ag wayâ Sidá gisabát.^a

Ag gingpangutana liwát sidá it Pinaka-mata-as nak Parì, “Ikáw bagá kag ingpromisang Kristo, kag Anák it Dalayawon nak Diós?”

^z14:53 o “Sanhedrin.”

^a14:61 Isáias 53:7.

⁶² Ag gingsabát sinrá ni Hesús ngasing, “Ohô, Akó ngani, ag makikità ninró Akó nak imáw kag Anák it Tawo^b nak naka-ingkór sa tu-o it Gamhanang Diós, ag nagpipilhig hinâ sa mga rampog sa langit.”

⁶³ Bilang paghusgár ag pagpakità it ida kahangit, ginisì it Pinaka-mata-as nak Parì kag li-ab it ida sutana ag nagsilíng, “Asing kinahangyán pa natò it mga matestigo. ⁶⁴Narunggan ninró kag Ida pagpasipala sa Diós. Ni-o ngasing kag inro masisilíng?”^c

Ag inghusgarán ninráng tanán si Hesús nak nakasalâ ag dapat nak mamatáy. ⁶⁵ Ag kag ibá sa mga konsehal ay nagpangruya sa Idá, ag ingtabunan ninrá kag Ida uda bag-ó Sidá pinangsuntok ag pinangtampudong habang nagsisilíng sa Idá, “Hala bagá, propesiya! Sin-o kag nagsuntok sa Imo.” Pagkatapos, gingta-ó Sidá sa mga gwardya ag inra ra Sidá pinanampudong.

Gingbalibar ni Pedro si Hesús

(Mateo 26:69-75 Lukas 22:56-62 Juán 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Myentras ginghihimò ninrá kalí kang Hesús ay asa ubós sa harden gihapon si Pedro. Inggwá't nagpagto nak usáng kabulig nak kabade it Pinaka-mata-as nak Parì. ⁶⁷ Pagkakità nidá kang Pedro nak nagpapa-init rutó ay ingmuyatan nidá kalí it ma-ado ag nagsilíng, “Bukóy ka-ibahan ra ikáw it katóng Nazarenhon nak si Hesús!”

⁶⁸ Pero, nagbalibar si Pedro, “Ilám, wayâ nakò na-a-ayamí kung ni-o kináng imo gingbibisaya.” Ag lumikáw sidá papagto sa rayanan pasuyór it bayáy.

[Imáw kató nak nagbayo kag manok.]

⁶⁹ Nakità ray sidá it katóng kabulig ag ging-umà it kalí sa mga tawo rutó nak, “Kalíng tawo ay usá sa inrá.”

⁷⁰ Pero nagbalibar liwát si Pedro.

Marugay-rugáy ray ingsilíng sidá it mga tawo rutó, “Talagang usá ka sa inrá, taga Galileya ikáw e.”

⁷¹ Sabát ni Pedro, “Miskan linti-an pa akó,^d talagáng bukò nakò kilaya kináng tawo nak inro ingsisilíng.”

⁷² Ag imáw ngani nak nagbayo kag manok it pangruháng beses. Ag naromromán ni Pedro kag pagbisaya sa ida ni Hesús nak, “Bag-ó magbayo kag manok it pangruháng beses ay imo Akó ibalibar

^b14:62 Kalíng tawag ay naba-óy sa Daniel 7:13-14.

^c14:64 Levitico 24:16.

^d14:71 o “sumpa-ón.”

it makatatlóng beses.” Ag wayâ nidá napigahé kag ida sarili ag pumakatibaw sidá.

Gingpa-atubang Si Hesús kang Pilato nak Imáw kag Inra Gobernador nak Gingbutáng it Roma

(Mateo 27:1-2,11-14 Lukas 23:1-5 Juán 18:28-38)

15¹ It katóng mag-agay, nagkatipon kag tanáng mga Konsehál,^e kag mga Punong Parì, mga Manunuldò it Kasugu-án it Diós,^f ag mga Kamaguyangan it Sinagoga,^g ag nagkasugót sinrá nak ita-ó si Hesús kang Gobernador Pilato. Ingpagapos sidá ag ingrayá sa palasyo it Gobernador.

² Ingpangutana sidá ni Pilato, “Ikáw bagá kag Harì it mga Lahì it Hudyo?”

Nagsabát si Hesús, “Silíng Nimó eh.”

³ Nag-atubang ra kag mga Punong Parì ag maramò sinrá nak ing-akusár sa idá. ⁴ Nagpangutana liwát kang Hesús si Pilato, “Asi, wayâ Ka bagá it isabát? Narunggan Nimó kag maramong inra ing-a-akusár laban sa Imo.”

⁵ Pero waya-éy gisabát pa si Hesús ag kalí ay napakatingayahan ni Pilato.^h

Ginghusgarán si Hesús ni Gobernador Pilato it Kamatayon.

(Mateo 27:15-26 Lukas 23:13-25 Juán 18:39-19:16)

⁶ Bawat Pista it Pagkaluwás sa Ehipto,ⁱ batasanéy it Gobernador nak papili-on kag mga lahì it Hudyo it usáng priso nak gusto ninráng paliwason halín sa prisuhan. ⁷ Sa tu-ig nak kató, usá sa mga makabansa nak asa prisuhan ay usáng tawo nak kag ngayan ay Barabas. Kalí sidá ay nakamatáy it tawo it katóng nagrayan nak paglaban it pilang mga lahì it Hudyo sa gobyerno it Roma. ⁸ Ngasing, inggwát maramong tawo nak nagpayungot kang Pilato agór inra ahagaron nak paliwason kag priso nak inra napili, kumporme sa ida inghuhumán kadâ tu-ig.

⁹ Bilang sabát sa inra inghahagar, nagpangutana si Pilato sa inrá, “Gusto bagá ninró nak buhi-an nakò para sa inró kalíng Harì it mga

^e15:1a o “Sanhedrin.”

^f15:1b o “Eskriba” nak halín sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

^g15:1c o “mga Punò it Sinagoga.”

^h15:5 Isáias 53:7.

ⁱ15:6 o “Pista it Pagligar,” nak sa bisayang Griyego ay “Paskwa.” (Exodo 12:1-13)

lahi it Hudyo?”¹⁰ Kalí ay dahil na-isip-isip nidá nak kadâ ingta-ó sa ida it mga Punong Parì si Hesús ay dahil nahihili yang sinrá.

¹¹ Pero ingsogsog it mga Punong Parì kag mga tawo nak kag hagaron nak paliwason ay si Barabas imbis nak si Hesús.

¹² Ag nagpangutana liwát si Pilato sa inrá, “Aunhon nakò ngasing kalíng tawo nak intro ingtatawag nak Harì it mga lahi it Hudyo?”

¹³ Ag nag-ukáw liwát sinrá nak, “Lansangán sidá sa krus!”

¹⁴ Ag nagpangutana ray liwát si Pilato, “Asi, ni-o kag Ida nahumáng kaya-inan?”

Pero lalo pa sinráng nagpaka-ukáw, “Lansangán Sidá sa krus!”

¹⁵ Kadâ, sa kagustuhan ni Pilato nak indî mahangit sa ida kag mga tawo ay pinasugtan yangéy sinrá ag ingpaliwás nidá si Barabas. Ingpalatigó nidá sa mga sundalo si Hesús, ag pagkatapos ay ida ingta-ó sa inra agór ipalansang sa krus.

Gingpanilukuhan si Hesús it mga Sundalo

(Mateo 27:27-31 Juán 19:2-3)

¹⁶ Ag ingrayá sidá it mga sundalo sa plasa it palasyo it Gobernador. Kag tawag rilíng plasa ay Pretoryo. Ag nagpanawag pa sinrá it inra mga ka-ibhanang sundalo. ¹⁷ Pagka-uba ninrá it barò ni Hesús, inalimongmongan ninrá Sidá it kapa nak kulor ubi, ag nagyubir sinrá it si-itón nak sangá ag inghumán nak korona bag-ó ingputong sa Idá. ¹⁸ Ag nagpangusuludo sinrá sa ida nak nagsisilíng, “Mabuhay kag Harì it mga Lahì it Hudyo.” ¹⁹ Ag pinaka-lítos ninrá sidá sa uyo it tigbaw. Ginpangruy-an ninrá sidá ag ingyuyurhan. ²⁰ Pagkatapos ninráng panilukuhan si Hesús, ing-uba ninrá kalíng kapa sa Ida ag ingsoksokán Sidá liwát it Ida sariling barò, bag-ó ingrayá ninrá Sidá sa liwás it syudad agór ilansang sa krus.

Ginglansang Si Hesús sa Krus sa Liwas it Syudad

(Mateo 27:32-44 Lukas 23:26-43 Juán 19:17-27)

²¹ Sa rayan, inggwá sinrá't nasapóy nak usáng kayake nak pabisong. Kag ngayan it kalí ay Simón nak taga Cirene, nak imáw kag tatay na Alejandro ag Rufo. Ingpilit sidá it mga sundalo nak pas-anon katóng krus ni Hesús. ²² Gingrayá ninrá Sidá sa bukir nak ingtatawag nak Golgota. Kag gustong bisayahon it Golgota ay Bungo. ²³ Gingtaw-án ninrá Sidá it ayak nak kag simbog ay buyóng nak mira nak pangba-óy it hapros, pero wayâ Nidá kalí gibatuna. ²⁴ Imáw

¹15:23 Salmo 69:21.

kató ag inglansangéy Sidá sa krus ag pagkatapos ay ingpartida ninrá kag Ida mga soksok sa parayan it pagbunot-bunutan, agór ma-ayaman kung kanin-o mapapapagto kag Ida mga soksok.^k

²⁵ Bandang alas nwebe it aga^l it katóng inra inglansang sa krus si Hesús. ²⁶ Ag sa ibabaw it Ida krus ay inra ingsuyat kag akusár laban sa Ida nak nagsisilíng:

“KAG HARI IT MGA HUDYO.”

²⁷ Inggwá ra it ruháng tulisan nak rungan it pagkalansang sa krus sa Idá. Kag krus it usá ay banda sa Ida tu-o ag kag usá ay banda sa Ida walá.

²⁸ [Kalí kag katuparan it gingsisilíng sa Sagradong Kasuyatan nak, “Sidá ay gingbilang nak makasal-anan.”]^m

²⁹ Inggwá't mga nagrarayan rutó nak naglinibák sa idá, ag napapali-ong-li-ong nak nagsiniling, “A! Imáw kalí kag magubâ it Templo ag mapatinrog liwát sa suyór it tatlóng adlaw!ⁿ ³⁰ Ngasing, luwasa kag Imo sarili ag pilhig hinâ sa krus!”

³¹ Hagtó ra kag mga Punong Parì ag mga Manunudlò it Kasugu-án it Diós, ag sinrá ra ay naglibák sa ida sa parayan it pagparungóg it inra bisaya nak, “Ingbuligan Nidá kag ibáng tawo pero kag Ida sarili ay indî Nidá mabuligan. ³² Asing indî magpilhig hinâ sa Ida krus kalíng Kristo nak Hari kunó it Israel, agór kung makità natò nak mahumán Nidá, mapati kitá sa Idá.”

Katóng ruháng ginglansang nak ka-ibahan Nidá ay naglibák ra sa Idá.

Kag Kamatayon ni Hesús

(Mateo 27:45-56 Lukas 23:44-49 Juán 19:28-30)

³³ Pag-abót it alas dose, rumuyom sa tanáng lugár hanggáng alas tres it hapon.^o ³⁴ Ag pag-abót it alas tres it hapon, nag-ukáw it

^k15:24 Salmo 22:18.

^l15:25 o “Pangtatlóng oras.” Kag pagbilang ay tunà sa alas syete nak imáw kag unang oras sa adlaw.

^m15:28 Isáias 53:12.

ⁿ15:29 Salmo 22:7-8 109:25.

^o15:33 o “tunà sa pang-an-om nak oras hanggáng sa pangsidám nak oras sa adlaw.” Kag pagbilang ay tunà sa alas syete nak imáw kag unang oras sa adlaw. (Amos 8:9 ag Jeremias 15:9)

makusog si Hesús, “Eloi, Eloi, lama sabactani?” nak kag gustong bisayahon ay “Diós Nakò, Diós Nakò, asing Imo Akó gingpabad-an?”^p

³⁵ Inggwá't mga tawo rutó nak nakarungóg it Ida mga bisaya ag kabi ninrá ay si Propeta Elias kag Ida ingtatawag kadâ nagsilíng sinrá, “Panimati-i yang ninró, ingtatawag Nidá kag Propeta Elias.”

³⁶ Ag usá sa inra kag nagrayagan ag buma-óy it espongha nak sinawsaw sa ayak nak ma-aslom nak pay suka, bag-ó ingtuslok sa ugbos it tigbaw ag gingpasopsop kang Hesús, ag nagsilíng, “Ya anay, amuyatan natò kung mapakità si Elias agór ipilhig Sidá sa krus.”^q

³⁷ Ag nagpaka-ukáw ray it makusog si Hesús bag-ó nabugtu-anéy Sidá it ginhawa.

³⁸ It katóng oras nak kató, kag mata-as nak kurtina sa sagradong lugár it Templo ay nagisì sa tungâ tunà sa ibabaw hanggáng sa ubos.

³⁹ Ag it katóng makitá it Kapitán it usáng gatós nak sundalo nak imáw it nagbantay kang Hesús nak Sidá ay waya-éy gihihingáb ay nagsilíng kalí, “Matu-or nak kalíng Tawo ay Anák it Diós!”

⁴⁰ Inggwá ra it pilang bilóg nak kabade nak asa unhan nak nagmumuyat. Ka-umir sa inra si Maria Magdalena, si Salome, ag si Maria nak nanay ni Santiago nak mas bata ag ni José. ⁴¹ Sinráng tatlo ay nagsusunór ag nagbulig kang Hesús it katóng hagtó pa Sidá sa Galileya, ka-ibahan it maramò pang mga kabade nak nagnunót sa Ida sa Herúsalem.

Kag Pagyubóng kang Hesús

(Mateo 27:57-61 Lukas 23:50-56 Juán 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Ag bag-ó magsugbo, dahil imáw kalí kag Adlaw it Paghanrà ag dispiras it Adlaw it Inugpahuway,^r si José nak taga Arimateya nak usáng dungganong Konsehál sa Templo ag usá sa mga naghuhuyat sa pag-abót it paghari it Diós^s ay nagpanikusóg nak hagon kag yawas ni Hesús kang Pilato.^t ⁴⁴ Pagkarungóg ni Pilato it pangabáy ni José ay natingaya sidá asing namatayéy si Hesús. Kadâ, ingpatawag nidá kag Kapitán agór mapangutana kung talagáng minatayéy si Hesús. ⁴⁵ It katóng masaduran nidá sa Kapitán nak klaro matu-or ay

^p15:34 Salmo 22:1.

^q15:36 Salmo 69:21.

^r15:42-43a Kalí sa Hebrohanon ay “Syabat.” Kalíng adlaw ay magtunà sa pagsugbo it adlaw sa Biyernes hanggáng sa pagsugbo it adlaw sa Sabado.

^s15:42-43b o “ginghari-án it Diós.”

^t15:42-43c Exodo 34:25 ag Deuteronomio 21:22-23.

nagsugót sidá nak bay-on ni José kag Ida yawas. ⁴⁶ Bag-ó magbalik si José sa Golgota ay nagbakay anay sidá it yamít nak lino nak pamburo. Pagbalik nidá rutó ay inra ingba-óy kag yawas ni Hesús sa krus ag kalí ay inra ingpuros it katóng yamit. Ag ingbutáng ninrá kag Ida yawas sa yuyubngan nak asa pay kuyba nak ingtiltil sa habig it pay padér nak bató. Sumunór ay ingpaliger nidá kag rakóng bató nak pangsirà sa yubà it yuyubngan. ⁴⁷ Nakità na Maria Magdalena ag Maria nak nanay na José kung hari-ín giyubngan si Hesús.

Kag Pagkabanhaw ni Hesús

(Mateo 28:1-8 Lukas 24:1-12 Juán 20:1-10)

16 ¹ Pagkagab-í nak lipaséy kag Adlaw it Inugpahuway,^u si Maria Magdalena, si Salome, ag si Maria nak nanay na Santiago ay nagbakay it buyóng ag pabangyo agór inra ibutáng sa minatáy. ² Abáng aga pa it katóng unang adlaw it domingo^v ay nagpagtóy sinrá sa yuyubngan, ag bag-ó sinrá naka-abót rutó ay tamang subatéy kag adlaw. ³ Habang nagpapanaw sinrá ay nagpipinangutan-án sinrá, “Si-o abóy kag atò mapapangabáy nak magpaliger it katóng rakóng bató sa kuyba?”

⁴ Ugaling mayado-yadô pa, na-antaw ninrá nak katóng bató ay napaligiréy! ⁵ Pagsuyór ninrá sa yuyubngan, nakità ninrá kag usáng binatà nak nag-i-ingkór banda sa tu-o. Kalí ay nakasoksok it mahabà ag maputí nak barò ag nahadlukan sinrá.

⁶ Nagsilíng sa inra katóng kayake, “Ayâ kamó gikahadlok! Inghahanap ninró si Hesús nak taga Názaret nak inglansang sa krus. Sidá ay waya-éy dilí dahil nabanhawéy Sidá! Muyati yang ninró kag lugár nak ingbutangán sa Idá. ⁷ Kadâ, balikéy kamó ag uma-an sa mga disípulos, lalo-éy kang Pedro, nak ma-una si Hesús sa inró sa Galileya. Hagtó ay makikità ninró Sidá, kumporme sa Ida insilíng sa inró it kató.”

⁸ Ag rumali-ralí sinrá it pagliwás sa yuyubngan ag pumakarayanan halín rutó. Sa inra kahadlok ay nagpinanguyog sinrá, kadâ wayâ ninrá gipang-uma-uma-an abér kanin-ong inra nasapóy kung ni-o kag natabô.

^u16:1 Kalí sa Hebrohanon ay “Syabat.” Kalíng adlaw ay magtunà sa pagsugbo it adlaw sa Biyernes hanggáng sa pagsugbo it adlaw sa Sabado.

^v16:2 Kalí kag adlaw it Domingo.

KAG MAHABANG PAGTAPOS SA LIBRO NAK KALI

Nagpakità si Hesús Kang Maria Magdalena

(Mateo 28:9-10 Juán 20:11-18)

⁹ [It katóng adlaw nak Dominggo nak mabanhaw si Hesús, abáng aga pa ay nagpakità Sidá kang Maria Magdalena ag sidá kag Ida unang ingpakità-an. Imáw kalí kag kabade nak gingpa-ado ni Hesús it katóng Ida palayason kag pitóng maya-ot nak ispírito nak nagsanib sa idá. ¹⁰ Pagkatapos nak ida makità si Hesús ay pinagtu-án nidá kag ida mga ka-ibahan nak nagpapangalisór pa ag nagtitinibaw, ag ing-uma-an nidá sinrá it ida nakità. ¹¹ Pero it katóng inra narunggan nak buhî kunó si Hesús, ag nakità kunó ni Maria, wayâ sinrá gipati sa insilíng nidá.

Nagpakità si Hesús sa Ruhang Disipulos

(Lukas 24:13-35)

¹² [Sumunór ay nagpakità ray si Hesús sa ruhá sa Ida mga disípulos habang nagbabaktas sinrá sa bukir, pero yabot kag Ida hitsura. ¹³ Ag pagkakità ninrá sa Ida ay nagbalik sinrá sa Herúsalem ag nag-umà ra sa inra mga ka-ibahang disípulos it inra nakità; pero wayâ ra sinrá gipatihe.

Nagpakità si Hesús sa Onseng Apóstoles

(Mateo 28:16-20 Lukas 24:36-49 Juán 20:19-29 Acts 1:6-8)

¹⁴ [Pagkatapos, nagpakità ray si Hesús sa Ida onseng apóstoles habang sinrá ay nagkaka-on. Gingbisar-an Nidá sinrá dahil wayâ sinrá it pagtu-o, ag dahil sa katugás it inra tagipusu-on kumo wayâ sinrá gipati sa mga insilíng it mga nakakità sa Ida pagkabanhaw Nidá.

¹⁵ Ag it katóng hulí, nagsilíng ra Sidá sa inrá, “Libot kamó sa bug-ós nak kalíbutan, ag iwali kag Ma-adong Balità^w sa tanáng katawuhan. ¹⁶ Kung sin-o man kag magtu-o ag magpabawtismo ay maluluwas, pero kag indí magtu-o ay aparusahan it Diós sa adlaw it paghukom. ¹⁷ Ag imáw kalí kag mga tanrà nak aray-on it mga nagtutu-o sa Akò: Sa paggamit it Akò Pangayan mapalayas kamó it mga maya-ot nak ispírito; mabisaya kamó it mga linggwáhe nak wayâ ninró natun-e; ¹⁸ mahuhuytan ninró kag mga sawá it indí kamó má-uno; ag imáw ra

^w16:15 Mahabang Pagtapos: o “Ebanghelyo.”

kung maka-inóm man kamó it mga di hilo; ag ipatong ninró kag inro mga damót sa mga di sakít ag sinrá ay ma-ado.”

Gingpakayab Si Hesús pa Langit

(Lukas 24:50-53 Acts 1:9-11)

¹⁹ [Pagkatapos nak magbisaya si Gino-ong Hesús sa inrá, gingpakayab Sidá it Diós pa-langit, ag hagtó Sidá gi-ingkór sa tu-o it Diós. ²⁰ Ag nagpanglibutan kalíng mga apóstoles ag nagpangwali abér ri-íng lugár nak inra mapagtu-án, ag gingbubuligan sinrá it Gino-o ag Ida gingpamatu-uran kag inra mensahe sa parayan it mga milagrong inra nabubuhat. Purihon kag Diós.^x]

MALIP-OT NAK PAGTAPOS SA LIBRO NAK KALI

⁹ [Katóng tatlóng kabade ay nagpagto kana Pedro ag ida mga ka-ibahan, ag nag-umà it natabô ag ging-umà ra ninrá kag gingsilíng it katóng kayake nak inra nakità sa yuyubngan. ¹⁰ Pagkatapos it kalí, si Hesús mismo kag nagsugò sa Ida mga disípulos nak iwali sa bug-ós nak kalíbutan^y kag ida sagrado ag wayâ gililipas nak mensahe nahanungór sa kaluwasan nak wayá't katapusan.]

---

^x16:20 Mahabang Pagtapos: o “Amen.”

^y16:10 Malip-ot nak Pagtapos: o “tunà sa Subatan hanggáng sa Sugbuhan.”